Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 173 (13979) | 1975 оной июлиин 25, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛЭЙ АЖАЛАЙ ВАХТА

Совет арад Эхэ оронойнгоо ямар нэгэ түүхэтэ ушаруудые, һайндэрнүүдые ажалдаа шэнэ амжалта туйлан угтадаг һайн һайхан ёһо заншалтай. Эдэ үдэрнүүдэй хүндэлэлдэ ажалай вахтанууд соносхогдодог, социалис мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэдэг байна.

Советскэ Союзай Коммунис партиин съезд бүхэн оронойнай түүхэдэ, бүхы совет арадай ажабайдалда онсо үүри эзэлнэ. Партиимнай дээдын орган болохо съездүүд дээрэ экономико, культура хүгжөөлгын үрэ дүнгүүд сэгнэгдэдэг, саашанхи хүгжэлтын зорилгонууд тодорхойлогдодог гээшэ. Тиимэһээ совет арад партиингаа хабаһан зорилгонуудые хэр зэргээр бэелүүлһэн тухайгаа съездүүдтэ элидхэдэг.

Партиин ээлжээтэ XXV съездые 1976 оной февралиин дэ зарлаха тухай ЦК-гай апрелиин Пленумэй Тогтоол хэблэлдэ толилогдохотой хамта, совет арад энэ Тогтоолые һайшаан дэмжэһэн, съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа зорюулха тухайгаа мэдүүлһэн байна.

ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улаан-Үдын приборбүтээлгын заводой, Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай коллективүүд социалис шэнэ уялгануудые абаад, съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ ороолсохыень республикынгаа промышленна предприятинуудай, транспортын, барилгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдые уряалаа. Эдэ коллективүүд табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабарине, мүн бүхы табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар урдаа тодорхой зорилго табиба.

Түрүү коллективүүдэй гаргаһан үүсхэлые промышленна, барилгын олон коллективүүд халуунаар дэмжээ. Тэдэ жэлэй эхиндэ абаһан социалис уялгануудаа дахинаа хаража үзөөд, шэнэлжэ байна. Тиихэдээ табан жэлэй үнгэрһэн жэлнүүдэй хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые шүүмжэлхы ёһоор хаража үзэнэ, саашадаа үйлэдбэриин ямар талада шиидхэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха шухала байһые элирүүлнэ. Бэелүүлхэ зорилгоёо тодорхойлһоной һүүлээр социалис уялга абана, мүрысөөндэ оролсоно.

Хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэржэ байгаа мүрысөөнэй эдэ шэнэ шэнэ үүсхэл гаргагдажа, холо ойгуур дэмжэгдэн эхилээ. Улаан-Үдэ станциин коллектив партиин съезд бүхэндэ зорюулагдаһан ажалай 25 вахта соносхоһон байна. Тэдэнэр майн 24-һөө эхилжэ, ерэхэ жэлэй февралиин 20 болотор үргэлжэлхэ ажалай вахтада жагсаад, гүрэнэй түсэб, социалис уялгануудаа үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ тэмсэнэ. Ажалай вахтануудай үедэ шалгарагшадые элирүүлхэ, урмашуулха тусхай дүрим баталан абтаһан.

Съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөө дэлгэрүүлһэн Прибор бүтээлгын заводой коллектив мүн лэ ажалай 25 вахта үнгэргэхэ юм. Үсөөн локомотив хэрэглэжэ, ехэ ашаа шэрэхэ гэһэн уряатай мүрысөөн М. И. Калининай нэрэмжэтэ Улаан-Үдын локомотивна депогой коллективэй дунда дэлгэрээ. Н. Н. Полетаевай хүтэлбэрилдэг колонна үүсхэлээр алмалта, арьбалалтын түлөө тэмсэл үргэдхэбэ. Локомотивна бригада бүхэн урдань алмаһан электрын элшэ хүсэ хэрэглэжэ, съездын хүндэлэлэй поезд жолоодон ябуулха юм.

«Теплоприбор» заводой коллективэй урдаа табиһан зорилго мүн лэ эли тодо. Продукци бүтээн гаргаха, худалдаха түгэсхэхы жэлэй даабарине декабриин 27 болотор, табан жэлэй түсэбые декабриин 4-эй үдэр болотор дүүргэхэ, табан жэлэй түсэбһөө гадуур 1 миллион 400 мянган түхэригэй продукци худалдаха, арад зоной хэрэглээнэй эд бараа бүтээлгые нёдондо жэлэйхиһээ 12 процентээр ехэдхэхэ гэжэ тэдэнэр хараалһан байна.

Прибор бүтээгшэд продукциингаа шанар һайжаруулха, шэнэ зүйлэй приборнуудые бүтээхэ асуудалда ехэ анхаралаа хандуулаа. Энэ жэлдэ бүтээгдэхээр түсэблэгдэһэн табан шэнэ зүйлэй приборнуудые болзорһоонь нэгэ һара урид бүтээжэ эхилхэ, зарим түхэлэй приборнуудта дээдэ шанарай Гүрэнэй тэмдэг абаха гэжэ уялга доторнь оруулагдана.

Зарин сэмбын комбинадай цех, бригада, халаан бүхэн, коллектив съездын нээгдэхэ үдэрые ажалай ямар бэлэгээр угтаха тухайгаа бодомжолһон юм. Тиигэжэ тэдэнэр нэмэлтэ уялга абаа. Табан жэлэй даабарине болзорһоонь холо урид дүүргэхэ, эрхим шанартай бүд нэхэн гаргаха, нооһо һайнаар илгаха, сэбэрлэн угааха мүрысөөн эндэ үргэнөөр дэлгэрээ. Комбинадай олон бригада партиин XXV съездын нэрэмжэтэ гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэжэ, ажалай вахтада жагсаһан байна. Т. Дмитриевагай даадаг нооһо илгагшадай, М. Игнаевай хүтэлбэрилдэг нооһо угаагшадай, В. Макинай даадаг нарин сэмбэ нэхэгшэдэй бригаданууд энэ мүрысөө үүсхэн дэлгэрүүлжэ, ажалай һайн жэшээ харуулжа ябана.

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлажа ябаһан Тимлюйн цементнэ заводой коллектив партиин съездэдэ ажалай ямар бэлэг бариха тухайгаа тодорхойлһон байна. Байгша оной түсэбһөө гадуур 4000 тонно, съездын нээгдэхэ үдэр болотор даабариһаа гадуур 1000 тонно цемент үйлэдбэрилжэ, съездын нээгдэхэ үдэрые угтаха гэжэ шиидээ. Тиихэдэ ерэхэ жэлэй түрүүшын кварталда үйлэдбэрилэн гаргаха бүхы продукциингаа 45 процентые дээдэ шанартай гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушааха юм. Социалис мүрысөөндэ эгээл һайн үрэ дүн туйлаһан түрүүшүүл съездын нэрэ дээрэ эльгээгдэхэ ажалай рапорт доогуур гараа табиха эрхэдэ хүртэхэ байна.

Партиин ээлжээтэ XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй дэлисэ үргэдэжэ, эршэнь шангадажа байна.

Ажалшадай политическэ, ажалай энэ эдэбхи үүсхэлые хүгжөөн дэлгэрүүлхэ, социалис мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы, эмхидхэхы үүргэ дээшэлүүлхэ зорилго партиин, профсоюзай организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй урда табигдана. Энэ эдэбхи үүсхэлдэнь түшэглэхэ, тэрэнниень табан жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулхань ехэ шухала.

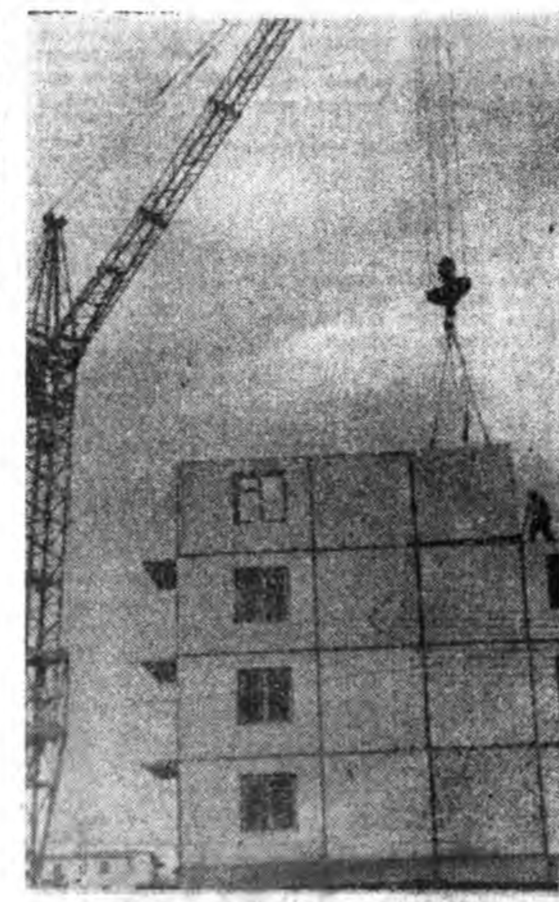
КПСС-эй XXV съездые ажалай амжалтаар угтая!

Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадта дүрбэн бригада хүдэлдэг юм. Коммунис ажалай ударник Александр Афанасьевич Дорофеевэй даадаг бригадада 33 хүн хүдэлнэ. Тус бригада комбинат соогоо хододоо түрүү һуури эзэлжэ ябана. Алдарта ажалаараа суурхаһан хүдэлмэришэд эндэ олон.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнинэй дүй дүршэлтэй болоһон бригадир Александр Дорофеев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХОЁР КОЛЛЕКТИВЭЙ МҮРЫСӨӨН

Түмэр замай Горхоной, Хэжын станцинуудай коллективүүд үнинһөөл хойшо мүрысэдэг юм. Эдэнэр дундаа ябалсадаг, дүй дүршэлөө хубаалдадаг һайн һайхан ёһо заншалтай болоһон. Станцинуудай коллективүүд түгэсхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр дундаа мүрысэжэ байна.

Вагонуудай минии байха сагые 10 минутаар хороожо, арадай ажахыда шухала хэрэгтэй ашаа һаадгүйгөөр, ехээр шэрэхын тула хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлнэ. Хэжын станциин коллектив вагонуудай минии байха сагые 32 минутаар хорооjо, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 192 вагондо ашаа тээжэ, хэрэглэгшэдтэнь эльгээһэн байна.

Горхоной станциин коллектив баһал шадал соогоо оролдоно, ашаатай ерэһэн поезднуудта техническэ харууһа һайнаар хэнэ. Вагонуудта ашаа тээхэ түсэб һара бүридэ дүүргэгдэнэ. Иигэжэ эдэ коллективүүд хаба шадалаа туршалсан ана мана мүрысэжэ ябана. Эдэнэр түгэсхэхы жэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэхэл байха.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

АРБАДАХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабариһаа гадуур 15 мянган баанха консервэ хэхэ, 500 центнер загаһа бариха, ажалай бүтээсые 1,7 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн социалис уялга манай Баргажанай-Адагай загаһанай заводой коллектив абаа бэлэй. Энэ уялгаяа дүүргэхын тула заводоймнай хүдэлмэришэд яһала ехэ ажал хүдэлмэри хээ. Хүдэлмэриин сагые хүсэдөөр хэрэглэжэ, оньһон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашагладаг болоо.

Байгша оной түрүүшын хахад жэл соо хэһэн ажалай дүн гаргаад үзэхэдэ, яһала гэмгүй. Хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 1086 центнер загаһан баригдажа, 27 мянган баанха консервэ гаргагдаһан, продукци худалдаха даабари 220 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэгдээ. Энэ жэлдэ загаһашаднай ехэ олзотой.

Н. П. Малогрошевой даадаг бригадын загаһашад байгша оной зургаан һара соо 500 центнер загаһа бариха даабаряа үлүүлэн дүүргээ. Эдэнэр юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари үнгэрһэн жэлэй июль һарада дүүргээ бэлэй. Юһэдэхи табан жэлэй даабариһаа гадуур мянгаад центнер загаһа бариад байна.

В. И. Бурдуковскийн даадаг бригадын коллектив юһэдэхи табан жэл соо 3208 центнер загаһа бариха даабаряа 4386 центнертэ хүргөө. Консервэ хэдэг цехэй коллектив һайн шанартай продукци ехээр гаргажа, үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Заводоймнай коллектив партиин XXV съездэдэ зорюулан абаһан уялгаяа дүүргэхэ бэзэ гэжэ һанагдана.

Л. ПЛОХОТНИКОВА,
Баргажанай-Адагай консервын заводой түсэблэлгын таһагай начальник.

УЛААН ТУГАА АЛДАНАГҮЙ

Автомашинануудые заһабарилдаг Элхиин заводой коллектив партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн зорилготойгоор дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын тула оролдожо байна. Халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн зорилго хүдэлмэришэн бүхэн урдаа табяад, эршэтэйгээр хүдэлнэ. Социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр эмхидхэгдэнэ.

Михаил Нестерович Афанасьевай хүтэлбэрилдэг автомобильнуудые заһабарилдаг цехэй хүдэлмэришэд илангаяа һайн үрэ дүн туйлана. Эдэнэр МАЗ, КРАЗ машинануудые олоор, һайн шанартайгаар заһабарилжа, социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Энэ цехэй коллектив жэлэй эхинһээ дамжуулгын Улаан туг алдангүй абажа ябана. Хабсаралгын цехэй хүдэлмэришэд һайн шанартай продукци ехээр гаргаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллана. Заводоймнай хүдэлмэришэд булта нигэжэ мүрысэн, үдэрһөө үдэр бүри улам габшагайгаар хүдэлнэ.

Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабариһаа гадуур ЛВ-67 түхэлэй 19 тэргэ бүтээгдэжэ, запчастьнуудые гаргаха даабари 2200 түхэригөөр үлүүлэн дүүргэгдээ. Хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 197 мянган түхэригэй продукци худалдагдаһан байна.

М. СИЗЫХ,
автомашинануудые заһабарилдаг Элхиин заводой ахалагша экономист.

СОВЕТ ЭХЭ ОРОНОО АЛДАРШУУЛНА

„Союз-19" гэжэ онгосын экипажые баяр баясхалантайгаар угтаба

Замбуулин дайдаар ниидэлгэ бүхэн космонавтнуудай габшагай халуун хүдэлмэриин, эрэлхэг зоригой, олон коллективүүдэй, организацинуудай шэн габьяата ажалай һүлдэ тэмдэг болодог юм. Иимэһээ замбуулин дайдада хэгдэһэн туршалга бүхэн энээнние бэлдэжэ бэелүүлгэдэ хабаадаһан бүхы хүнүүдтэ хододоо баяр асаран, мартагдашагүй һайндэр болодог гээшэ.

Июлиин 23-да Москва шадарай аэродром дээрэ нимэ байдал оршобо. «Союз—Аполлон» гэжэ совет-американ хамтын туршалгын программа амжалтатайгаар бэелүүлһэн «Союз-19» гэжэ замбуулинай онгосын экипаж Советскэ Союзай хоёр дахин Геройнууд, СССР-эй летчик - космонавтнууд авиациин генерал - майор Алексей Архипович Леоновые, техническэ эрдэмэй кандидат Валерий Николаевич Кубасовые баяр оршон байдалда угтахаяа эрдэмтэд, конструкторнууд, мэргэжэлтэд, космонавтнууд, эрдэм-шэнжэлгын, конструкторска ба үйлэдбэриин коллективүүдэй, министерствэнүүдэй, албан зургаануудай, нииислэлэй олониитын түлөөлэгшэд эндэ ерэбэ.

Агаарай онгосо аэропорт тээшэ аалиханаар дүтэлнэ. Замбуулин дайда шэнжэлэлгын баатарнууд Алексей Леонов, Валерий Кубасов самолетой гэшхүүрээр бууна.

Алексей Леонов, Валерий Кубасов улаан ковер харгы дээгүүр ехэ жэгдээр алхалан, ниидэлгэ хүтэлбэрилэгшэдтэ дүтэлэн ошожо, элидхэбэ: Ниидэлгэ дүүрээ!

Ниидэлгэ хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд, летчик-космонавтнууд мэргэжэлтэд, түрэлхидынь, хани нүхэдынь космонавтнуудые тэбэрин таалана.

Автомашинанууд Звездный тээшэ һубарин ошобо. Олон зуугаад хүн зон «замбуулинай» бишыхан хотын үйлсэ гудамжануудта, талмайнуудта гаража, халуунаар амаршалһан байна.

Алексей Леонов, Валерий Кубасов замбуулин дайда руу түрүүлэн ниидэһэн Ю. А. Гагаринай хүшөөдэ дүтэлжэ, тэрэнэй дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табиба.

Геройнуудай талмай дээрэ суглараһан хүнүүд улаан тугуудаар, «Уласхоорондын замбуулинай түрүүшын экспедицидэ хабаадагшадта халуун амар мэндэ!» гэһэн транспарантаар шэмэглэгдэһэн Соёлой байшан тээшэ ошобо.

Баярай митинг эхилбэ. Советскэ Союзай Гүрэнэй гимн зэдэлнэ.

Космонавтнуудые бэлдэдэг Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ түбэй начальник, авиациин генерал-майор Г. Т. Береговой митинг нээгээ.

Ниидэлгээ амжалтатайгаар дүүргэһээрнь, командир А. А. Леоновто Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргын хоёрдохёо, авиациин генерал-майор гэһэн сэрэгэй нэрэ зэргын, В. Н. Кубасовта Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргын хоёрдохёо олгогдоһоорнь онгосын экипажда КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй обороны министр А. А. Гречкын эльгээһэн амаршалга уншагдаба.

— «Союз-19» гэжэ онгосын ниидэлгэ амжалтатай һайнаар дүүрэе, — гэжэ совет талаһаа «Союз—Аполлон» гэжэ проектын директор профессор К. Д. Бушуев мэдүүлээ. — Эрдэм, техникын ба медико-биологическа программа сүм дүүргэгдээ. Техникэ һайнаар мэдэхэ байһанаа, эрэлхэг зоригтой, тэсэбэритэй байһанаа харуулһан летчик-космонавтнууд Алексей Леоновой, Валерий Кубасовай габьяа айхабтар ехэ гэжэ тэрэ хэлэбэ.

КПСС-эй Московско обкомой нэгэдэхи секретарь В. Н. Конотоп Москва шадарай ажалшадай үмэнэһөө «Союз-19» гэжэ онгосын экипажые үнэн зүрхэнһөө амаршалһан байна.

Партиин XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программые бодото дээрэнь шууд сэхээр бэелүүлжэ байһан Советскэ Союзай, ленинскэ Коммунис партиин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй сэсэн мэргэн политикаһаа уласхоорондын шахардуу байдалай һайжарһанай ашаар СССР-эй ба США-гай экипажнуудай хамтын ниидэлгэ хэгдэхэ аргатай болоо гээд совет космонавтнуудые бэлдэлгын хүтэлбэрилэгшэ авиациин генерал-майор В. А. Шаталов үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

Космонавтнууд А. А. Леоновой, В. Н. Кубасовай үгэ хэлэхэдэнь, митингдэ хабаадагшад халуун альга ташалгаар угтаба. Ниидэлгэ тухай эдэнэр тобшоор хөөрэһэн байна.

Байконур гэжэ космодромой түлөөлэгшэд А. Леоновто, В. Кубасовта ракетно-замбуулинай түхеэрэлгын һүлдэтэ түлхюур барюулба.

Митингдэ хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительствада эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаһан байгаа.

Н. ЖЕЛЕЗНОВ,
А. РОМАНОВ,
ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд.

Звездный хото.

«САЛЮТ-4» СТАНЦИ НИИДЭҺЭЭР

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). «Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станциин экипажай хүдэлмэриин ээлжээтэ үдэр июлиин 23-да Москвагай сагаар 3 часта дүүрэбэ. Космонавтнууд Петр Климук, Виталий Севастьянов станциин түхеэрэлгэ ба аппаратура хүдэлгэхэеэ болюулха хүдэлмэрее үргэлжэлүүлһэн байна.

Энэ үдэр астро-физическэ шэнжэлгэнүүдэй түгэсхэлэй шата дүүрээ. «Филин» гэжэ рентгенэй телескоп-спектрометрэй туһаламжаар хун шубуун ба Халхабша гэжэ, суг мүшэдэй рентген элшэ туяа сасаргадаг байһые шэнжэлбэ. Телеметрическэ мэдээсэлэй баримтануудай ёһоор, эдэ суг мүшэдэй оршондо рентген гэрэл туяагай ехээр сасаралга тодорхойлогдоһон байха юм. Экипажай хоёр гэшүүнэй бэенүүд һайн. Замбуулинай станциин бүхы түхеэрэлгэнүүд һайнаар хүдэлнэ.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ БА НИИТЫН ЭДЕЭ ХООЛОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикада худалдаа наймаае ба ниитын эдеэ хоолые һайжаруулха хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй Худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ республикын худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой иимэ хүдэлмэрилэгшэдтэ олгохо:

Кирикова Клавдия Алексеевнада — ой модоной ба модо болбосоруулгын промышленностиин УРС-ын хүдэлмэрилэгшэдые хангалгын Баргажанай таһагай ниитын эдеэ хоолой технолог.

Смирнова Надежда Павловнада — нэгэдэхи Горпищеторгын ахалагша товаровед.

Семенова Валентина Николаевнада — Улаан-Үдын столовонуудай трестын «Сибирь» столовын үйлэдбэрине даагша.

Цыбикова Дора Константиновнада — Яруунын аймагай Нарһатын совхозрабкоопой хилээмэ баригша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариин түлөө Президиумэй гэшүүн К. ШОМОЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной июлиин 21.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ГҮРЭНЭЙ ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ БА ЭД ХЭРЭГЛЭГШЭДЭЙ КООПЕРАЦИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ЭКОНОМИСТ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын гүрэнэй худалдаа наймаанай ба эд хэрэглэгшэдэй кооперацине хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй габьяата экономист** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ республикын худалдаа наймаанай ба эд хэрэглэгшэдэй кооперациин иимэ хүдэлмэрилэгшэдтэ олгохо:

Белоусова Мария Львовнада — ой модоной ажахын министерствын Буряадай УРС-ын Сэлэнгын ОРС-ын ахалагша экономист.

Маханова Екатерина Васильевнада — Улаан-Үдын Горпромторгын түсэблэлгын-экономическа таһагай начальник.

Санжиева Мария Вампиловнада — Сэлэнгын райпотребсоюзай главна бухгалтер.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариин түлөө Президиумэй гэшүүн К. ШОМОЕВ

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной июлиин 21.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ БА НИИТЫН ЭДЕЭ ХООЛОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Аржикова Майя Ивановнае — Улаан-Үдын Горпромторгын «Детский мир» магазинай ахалагша наймаалагша.

Балабанова Татьяна Николаевнае — Зэдын продснабай тогоошон.

Бунова Вера Борисовнае — Буряадай «Росбакалея» баазын кладовщица.

Голикова Екатерина Абрамовнае — Улаан-Үдын хоёрдохи Горпищеторгын № 95 магазинине даагша.

Дамбаева Еши Доржиевнае — Улаан-Үдын Горхлебторгын № 35 магазинине даагша.

Евсюкова Валентина Ивановнае — Хойто-Байгалай райпогой универмагые даагша.

Иванова Мария Яковлевнае — Гусиноозерскын «Востсибуголь» ОРС-ын № 5 столовын тогоошон.

Жигман Матрена Мироновнае — Улаан-Үдын Горплодоовощторгын» № 2 магазинай наймаалагша.

Мезенцева Александра Васильевнае — 6-дахи НОД-ой ОРС-ын № 43 магазинине даагша.

Новгородова Мария Евгеньевнае — Улаан-Үдэ станциин түмэр замай ресторанай киоскын наймаалагша.

Старикова Людмила Исааковнае — Улаан-Үдын столовонуудай трестын № 9 столовын үйлэдбэрине даагша.

Стопникова Антонина Андреевнае — «Роскульторгын» Буряадай баазые эрхилэгшын орлогшо.

Федотова Анастасия Изотовнае — ой модоной ба модо болбосоруулгын промышленностиин Буряадай УРС-ын Шулуутайн ОРС-ын магазинине даагша.

Чебунина Анна Евдеевнае — Тарбагатайн райпогой хилээмэнэй заводой хилээмэ баригша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариин түлөө Президиумэй гэшүүн К. ШОМОЕВ

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной июлиин 21.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Б. Р. РАДНАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын эд хэрэглэгшэдэй кооперацида үни удаан саг соо оролдосотой һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан Захааминай райпотребсоюзай түрүүлэгшэ **Раднаев** Бадма Раднаевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Е. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариин түлөө Президиумэй гэшүүн К. ШОМОЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной июлиин 21.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

СССР-эй Центральна статистическэ управлениин июлиин 21-нэй мэдээнүүдэй ёһоор, орон дотор 38 миллион гектар дээрэһээ ороохото, ороохото-бобово ургамалнууд (кукуруза оруулалсангүй) хадагдаба. Энэнь бүхы тарилгын гурбанай нэгэ хубиһаа халта бага болоно. Хадагдаһан талмайн 90 процент дээрэһээ ургаса сохигдон абтаа.

Россин Федерациин колхоз, совхозуудта 21,9 миллион гектар дээрэһээ гэхэ гү, али бүхы тарилгын талмайн гурбанай нэгэ хубиһаа ороохото, ороохото-бобово ургамалнууд хуряагдаа. Украинада тарилгын талмайн табанай дүрбэн хубида иимэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Белоруссида ургаса нёдондо жэлэйхиһээ эртэ эдеэшэбэ.

Сибириин, Хойто Казахстанай таряашад хуряалгада эдэбхитэйгээр бэлдэнэ. Молдавида, Азербайджанда энэ хүдэлмэри дүүрэжэ байна. Жэшээнь, Молдавида 412 мянган гектар дээрэһээ гэхэ гү, али иимэ ургамалнуудай таригдаһан талмайн 94 процент дээрэһээ ороохото, ороохото-бобово ургамалнууд хадагдаа.

Колхоз, совхозуудта ургаса хуряагдахаһаа гадна, ерэхэ жэлэй ургасада полинууд бэлдэгдэнэ. **(ТАСС).**

ЭКОНОМИКЫН КЛУБ

ЭЛБЭГЭЭР, ХЯМДААР, ҺАЙН ШАНАРТАЙГААР

«Экономикын клуб» гэһэн нинтэ гаршагтай тусхай хоёр хуудаһан манай газетэдэ урид толилогдоһон байна. Түрүүшын имнэ хуудаһан 1975 оной февралиин 25-най номерто толилогдожо, республикын колхоз, совхозуудта ажахын тоосоон хэр зэргэ нэбтэрүүлэгдэжэ байнаб гэжэ бэшэгдээ һэн. Удаадахи хуудаһан апрелиин 25-най номерто гараа. Тэрэ колхоз, совхозуудта үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, газарай гектар бүхэниие һайнаар ашаглаха асуудалнуудта зорюулагдаһан юм.

Энэ 3-дахи хуудаһанда Яруунын аймагай Ярууны совхоздо хэгдэдэг экономическа хүдэлмэриин дүй дүршэл согсологдоһон байна. Тус совхозой эдлүүриинь газар хүсэд гэдэдэггүй зонодо ородог, түмэр замһаа холо байдагшье һаа, үйлэдбэрээ һайнаар эмхидхэлнэй, экономическа хүдэлмэри оролдосотойгоор ябуулһанай ашаар жэл бүри сэбэр олзотой гарана бшуу. Яруунын совхозой байдал дээрэһээ харахада республикын совхоз, колхоз бүхэн юугээрээшье дутуу бэшэ, олзо оршотойгоор ажаллаха дүүрэн аргатай байна. Хэды тиимэ байбашье, нёдондо совхозуудай 87 процентнь, колхозуудай 33 процентнь жэлээ гарзатайгаар дүүргээ һэн.

Саашадаа үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, бага гаргашатайгаар ехэ продукци абаха, жэлээ олзотой дүүргэхэ хэрэгтэ Яруунын совхозой дүршэл туһатай байха гэжэ һанагдана.

I.

1930 ОНДО байгуулагдаһанһаа хойшо Ярууны совхоз хүгжэлтын ехэхэн зам гаталһан байна. Анхан түрүүндэ совхознай 6400 үхэртэй, 500-гаад адуу моритой һэн. 1945 онһоо хонин үсхэбэрилжэ эхилээ. Машина, техникэ, гэхэдэ, нэгэ колесно трактор, морин косилка, жатканууд бии бэлэй. Бүхы тарялангынь 1938 ондо оройдоо 2685 гектар байгаа. 1500 гектарта орооһон таригдажа, гектарай 3,3 центнер ургаса абтадаг һэн. Тэрэ үедэ үнеэн бүриһөө 700—800 кг. һүн һаагдадаг, гүрэндэ тушаагдадаг мал оройдоо 200—250 килограмм татадаг байһан юм. Жэлдээ бүхыдөө 2500 центнерһээ ехэ бэшэ һү гүрэндэ тушаагдадаг бэлэй.

Үнгэрһэн табан жэлнүүдэй хугасаада совхозой экономико урдынхитай сасуулашагүйгөөр хүгжөө. Хүдөө ажахын **эдлүүриин 23702 гектар газартай, тэрэ тоодо 12586 гектар хахалагдадаг газартай** боложо, совхозой экономико хурданаар хүгжэжэ захалһан жэшээтэй.

1974 ондо манай ажахыһаа хоёр отделенимнай амяарлагдажа. Тулдуунай совхозой эмхидхэгдэхэдэ 4000 гаран үхэр, тэрэ тоодо 1409 үнеэд, 9184 хонин үлөө. **Юһэдэхи табан жэлдэ нинтынгээ малай тоо толгой олошоруулха түсэбнай амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна** гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Гансахан нёдондо жэл үхэр малаа олошоруулха түсэбөө 114 процент, хони үсхэбэрилхэ түсэбөө 121 процент дүүргээбди. Совхознай хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгээ жэлһээ жэлдэ дээшэлүүлнэ. **Үнгэрһэн жэлдэ 54400 центнер орооһон хуряагдаа.** Гүрэндэ мяха тушаалга 5192 центнертэ, һү—15250 центнертэ, ноохон — 387 центнертэ хүргэгдөө. Тиигэжэ **1974 ондо совхоз ороохо таряа худалдаха түсэбөө 200 процент, мяха —111 процент, һү—105 процент, ноохо—106 процент дүүргэжэ,** аймагайнгаа ажахынуудай социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ юм. Бүхыдөө үнгэрһэн дүрбэн жэлэй түсэб һөөр 1826 центнерээр, мяха тушаалгаар 1646 центнерээр, ноохо 6 процентээр үлүүлэн дүүргэгдээ гээшэ.

II.

ХҮДӨӨ ажахын продукци элбэгээр, һайн шанартайгаар, бага гаргашатайгаар үйлэдбэрилхэ гээшэ совхозоймнай хүдэлмэришэдэй мүрысөөнэй гол удха шанжэнь болонхой. Ажалша, малша хүнүүдэй хүдэлдэг газарта, отделени, фермэ, бригада бүхэндэ нимэ уряа лозунгнууд эли тодо газарта үлгөөтэй. Совхозой коммунистнуудай, комсомолшуудай, эдэбхитэдэй, мэргэжэлтэдэй ударидалга доро үйлэдбэриин албан бүхэндэ хүдэлэгшэд элбэг ехэ, һайн шанартай продукци абахын түлөө тэмсэнэ. Түсэблэлгын экономическа, бухгалтерска-тоо бүридхэлэй хүдэлмэрилэгшэд бага гаргашатай продукци үйлэдбэрилхэ, ашаг олзыень элирүүлэн тоолоод, ажахынгаа мүнгэн жасада бүридхэн оруулжа байха талаар нарин нягта хүдэлмэри ябуулха үүргэтэй гээшэ. Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, экономическа хүдэлмэрээ саашадань улам һайжаруулха талаар совхоздо һүүлэй үедэ ямар хүдэлмэри хэгдэжэ байһан тухай тогтон хэлэхэдэ нимэ.

Энээнһээ урда жэлнүүдтэ манай совхозой зарим бригада ажахын тоосоондо хүсэд бэшээр оруулагдаһан байгаа. **1974 оной январиин 1-һээ совхозой бүхы һалбаринууд ажахын тоосоондо хүсэд оронхой.** Тиигэжэ үнгэрһэн жэл үйлэдбэрээ шэнээр эмхидхэн ябуулха тон харюусалгатай үе болоһон байна. Бүхы дээрээ һү һаалиин 7 гүүртэ, түлжүүлэн томо болгогдохо буруу, хашарагуудай болон шахан таргалуулагдаха үхэрнүүдэй 16 гүүртэ, хонишодой 13 бригада, огородшодой бригада гэхэ мэтэ ажахы, тоосоондо оруулагдаа. Ажалай эгээн бага гаргашатайгаар гүрэнэй түсэб даабаринуудые дүүргэхэ зорилго тэдэнэй урда табигдаа һэн. Тиихэдээ ажахын тоосоото бригада бүхэндэ хэды шэнээн продукци үйлэдбэрилхэ, энээнэй тулада хэды хэмжээтэй хэрэгсэл зүйлнүүд гаргашалагдахаб, хэды ажалшад хүдэлхэ ёһотойб, хэды түхэригэй салин түлэгдэхөөр бэ гэһэн түсэбүүд үгтэһэн байна. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ, хямда сэнтэй, һайн шанартай, элбэг продукци үйлэдбэрилхэ тушаа ажалшадай гол анхарал хандуулагдана гэжэ онсолон хэлэлтэй. **Продукци үйлэдбэрилгэдэ гаргашын лимит дотор сахэ хэгдэхэ гаргашануудые заагдадаг.** Жэшээнь, ажалай түлбэри, малда үгтэхэ тэжээлэй хэмжээн, гол фондын заһабарилга, амортизаци гэхэ мэтэ.

Тэрэшэлэн зунай байрануудые түхеэрхэ, мал эмшэлхэ, автотранспорт болон морин хүсэ ба түлишэ хэрэглэхэдэ, ажалай зэр зэмсэгүүдые, хубсаһа хунар абаһанай түлөө сэхэ гаргашанууд түсэбтэ даабаринууд соо заагдадаг юм. Тиин нёдондо жэлэй эхинһээ эдэ бүхы гаргашанууд тушаа ажахын тоосоото бригада бүхэндэ тоо бүридхэл нарин нягтаар хэжэ эхилээ һэмди. Шэнэ гуримаар тоо бүридхэхэ талаар бухгалтернууднай шухала зүбшэл заабари абаһан, тусхай һуралсал гараһан байха юм. **Ажахын тоосооной гурим үйлэдбэриин хубинуудта ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тушаа отделениин бухгалтернууд наринаар хинажа байдаг.** Совхозой гурбан отделениин бухгалтернууд Д. Ешидоржиева, Н. Самсонова, Т. Подгорбунская гэгшэд энэ уялгаяа һайнаар бэелүүлжэ эхилээ гэжэ тэмдэглэхээр.

Ажахын бүрин тоосоондо ороһон **1974 ондо совхознай экономическа талаараа ямар дүнгүүдтэй гарааб** гэжэ хаража үзэе. Бүхыдөө **120614 түхэригэй сэбэр олзо абтаа.** Гаргашаяа харюулһанай хэмжээн 9,2 процент болоо. Ажалай бүтээсэ 4,2 процентээр дээшэлээ. Ажахын ямар һалбари хэды шэнээн ашаг олзо үгөөб гэжэ согсолон тоолоходо иимэ: ороохо тушааһанһаа 18925 түхэриг, овоц ургуулһанһаа—1341 түхэриг, һү худалдалгаһаа 2299 түхэриг, эбэртэ бодо мал болон шубуунай мяха тушааһанһаа—39593 түхэриг, хонидой тоо толгой олошоруулһанһаа 29155 түхэриг, ноохо худалдалгаһаа 28869 түхэриг, хүдөө ажахын бусад продукци үйлэдбэрилгэһөө 139596 түхэриг, дүн хамта 293756 түхэригэй ашаг олзо абтаа. Гэбэшье хартаабха ургуулгаһаа 2156 түхэриг, залуу мал гол һүрэгтөө оруулгаһаа 7303 түхэриг, үйлэдбэриин нөөсэнүүдэй сэн доошолуулгаһаа 156897 түхэриг, бусад гаргашануудһаа 6786 түхэриг гэхэ гү, али бүхыдөө 173142 түхэригэй гарзада орогдоо. Тиибэшье эдэ гарзануудһаа нилээд ехэ олзо доход абтаһан байжа, эсэстээ 120.614 түхэригэй сэбэр олзотой гарагдаба гээшэ.

Һү һаалгаһаа ашаг олзо абаха гээшэ эгээн бэрхэтэй хэрэг байһаниинь мэдээжэ. **Манай совхоздо һү һаалиин фермэнүүдэй гаргаша яагаад харюулагданаб?** Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй гэхэ гү, али бага гаргашатайгаар ехэ продукци үйлэдбрилһэнэй ашаар нилээд ашаг олзо абтаа. Үнгэрһэн жэлдэ **түсэбһөө гадуур 700 центнер һүн худалдагдаһан байна. Мүн тэжээлэй гаргаша хорооһоной ашаар 1260 түхэригэй олзо оруулагдаа.** Нёдондо жэл **1 центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн** саада жэлэйхиһээ дээшээ— **21 түхэриг 84 мүнгэтэ болоһоншье һаа,** гүрэндэ худалдалгын сэнһээ бага зэргэ доогуур байһан тула ашаг олзо абтаа гээшэ. Зүгөөр эндэ хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд бии. Жэшээнь, манай совхоздо **һаагдаһан һүнэй шанар доогуур сэгнэгдэжэ, ехэхэн мүнгэеэ алдаабди.** Тиимэһээ сэбэр һү һааха, тэрэниие һэрюун газарта хадагалха тусхай байра-лаборатори түхеэрхэ хэмжээнүүд абтажа байна.

Мяха абалгаһаа ашаг олзо ехээр оруулха талаар һүүлэй жэлнүүдтэ онсо анхарал хандуулагдана. Нэн түрүүн үхэрнүүдые бэлшээн, шахан таргалуулжа, һайн шанартай мяха тушаадаг болохо зорилгоор симментал үнеэдые герефорд үүлтэрэй бухануудай үрөөр үрэжүүлхэ хэрэг үргэнөөр нэбтэрүүлэгдээ. Тиибэшье энээнһээ урда тээ гансал зунай сагта бэлшээн таргалуулһан малаа тэрэ доронь тушаажа байхадаа ажахы гарзада орогшо һэн. Юуб гэхэдэ, үбэлэй һарануудта үхэрнүүднай миид тэжээбэридэ байлгагдадаг, шэгнүүрынь балай нэмээгдэдэггүй һэн. Эдэ малые аяар гурбан наһатай болоторынь үлүү харууһалхада, хэдэн удаа үбэлжүүлхэдэ ехэ гаргаша хэгдэжэ, центнер мяханай үнэ сэн аяар 140—150 түхэригтэ хүрэдэг байгаа. Тиин **һүүлэй арбаад жэлдэ буруу, хашарагуудаа үбэлынь шахан таргалуулдаг боложо, мяха үйлэдбэрилгэһөө ашаг олзо абанабди. Нэмэлтэ шэгнүүрэй центнер бүхэн 15—20 түхэригэй сэбэр олзо үгэнэ ха юм.**

III.

ХЯМДА сэнтэй продукци абахын тула ажалай эмхидхэл һайжаруулха, үйлэдбэридэ хэгдэдэг гаргашануудые хороохо шухала байһаниинь элитэ. Тиимэһээ манай совхоздо малшадай бригадануудай ажал шадаалһаа бага гарашатай байхаар эмхидхэгдэнэ. **Һү һаалиин гүүртэ бүхэндэ 5—7 һаалишад хүдэлнэ. Гүүртын 2 адуулагшадай нэгэниинь ахалагша үхэршэнэй уялга даажа абаад, коллективэйнгээ ажалые эмхидхэдэг, тоо бүридхэл хэдэг байха юм.** Үнеэдые харууһалхаһаа гадна, энэ хүдэлмэри дүүргэжэ байһанайнь түлөө тэрээндэ гол салин дээрэнь 15—20 процент нэмэлтэ түлбэри үгтэнэ. **Үйлэдбэриин гол ажалһаа сүлөөлэгдэһэн тусхай бригадирнуудые гүүртэ, бригадануудта баридаггүйбди.** Үхэр малай гүүртэ, хонидой отарануудта хүдэлдэг хүнүүдэй нэгэниинь тэндээ ахалагшаар томилогдонхой, мал харууһалһанай түлөө абадаг дунда зэргын салин дээрэ 10—15 процент нэмэлтэ түлбэри абадаг байна. **Үбэлэй хугасаада бүхы гүүртэнүүдэй үнеэдые, тугалнуудые хоёрхон цех холимол тэжээлээр хангадаг юм. Тэжээлэй цех бүхэндэ 2 хүн хүдэлнэ.** Иигээд байхадаа тэжээл буйлуулан бэлдэлгэдэ олон хүнүүдые хабаадуулнагүй, үлүү гаргаша хэнэгүй гээшэбди.

Совхоздо трактор, автомашина болон бусад техникэ нилээд ехэ юм. **Бүхыдөө 80 трактор, 34 комбайн, 27 автомашина болон бусад машина бии. Техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, тэрээнһээ ашаг үрэ туйлаха талаар манай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, механизаторнууд үдэр бүри оролдожо байдаг.** Энээнэй ашаар бага бэшэ алмалта, арьбалалта хэгдэнэ. Тиигэбэшье техникэ заһабарилга ехэ гаргашатай болохоёо һанадаг. Заһабарилгын гаргашануудые хороохын тулада МТМ-гэй хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ шухала. Энэ зорилгоор техникэ заһабарилгаяа өөһэдынгөө хүсөөр хэхэ гэжэ шиидээ һэмди. Энээнэймнай ашаа үрэнь гэхэдэ, **нэгэ трактор капитальнаар заһабарилхада түсэбөөр хараалагдаһан гаргаша 118 түхэригөөр, нэгэ комбайн, автомашина заһабарилгын гаргаша тус-тустаа 192—136 түхэригөөр хороогдоо. Харин бүхы дээрээ МТМ капитальна заһабарилгын гаргашые 21.726 түхэригөөр бага болгоһон байна.**

Гадна шэнэ барилгануудые бага гаргашатайгаар бодхоохо тушаа шухала анхарал хандуулагдана. Модо отолхо, хюрөөдэхэ, сонхо, рамануудые хэхэ гэхэ мэтэһээ эхилээд, үйлэдбэриин болон ажаһуудалай гэр байрануудые барихя бүхы хүдэлмэриие өөһэдынгөө хүсөөр хэнэ гээшэбди. Эндэ баһал нилээд алмалта туйлагдана.

Үйлэдбэриин бүхы цехүүдтэ хүдэлдэг **ажалшадые материальна талаар урмашуулха тогтууритай гурим байгуулха гээшэ тон ехэ удха шанартай.** Туйлагдаһан дүнгүүдэй зэргээр ажалшадта нэмэлтэ түлбэри, шан үгэжэ байха хэрэгые саашадань наринжуулха, ажахын тоосоое шэнэдхэн гуримшуулха шухала гээшэ.

1974 ондо продукци абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө ажалшадта 6049 түхэриг нэмэлтэ түлбэри үгтөө һэн. Жэшээнь, нэгэдэхи хоёрдохи отделениин тракторно-таряан ажалай хоёр бригада ороохо ургуулха түсэбөө үлүүлһэнэй түлөө тус-тустаа 747—1036 түхэриг, үрэһэ ургуулдаг бригада 578 түхэриг нэмэжэ абаһан байна. Тэрэшэлэн һаалишад, хонишодшье нэмэлтэ түлбэридэ хүртэнэ.

Ажахын тоосоондо ороһонһоо хойшо үйлэдбэриин бригада бүхэн али бүхы дүнгүүдэе һайжаруулхые оролдоно гэжэ тэмдэглэлтэй. Хоёрдохи отделениин ахалагша хонишон И. А. Климовэй туйлаһан дүнгүүдые жэшээлэн харая. Эндэхи хонишод 1974 ондо хурьгадай шэгнүүр 90 центнерээр нэмээхэ түсэбөө 26 центнерээр үлүүлээ, 20 центнер ноохо хайшалаа (түсэбынь 19 центнер). 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абаха түсэбэй аад, 97 хурьга түлжүүлжэ тушаагаа. ехэ хонидоо бүрин бүтэн ондо оруулаа. Эдэ бүхы үйлэдбэриин ажалда 20178 түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдабашье, тус отарада 19908 түхэригэй гаргаша хэгдээ. Тиигэжэ жэлэй тоосоогоор И. А. Климовэй бригадын хонишодто 1080 түхэриг нэмэлтэ түлбэри үгтэһэн байна. Тэрэшэлэн Ю. Базаров болон бусадшье хонишод жэлэй эсэстэ 1000 гаран түхэриг абаа.

Совхоздо алмалта хэһэнэй түлөө урмашуулха хэмжээнүүд хараалагданхай. Жэлэй дүнгөөр алмагдаһан мүнгэ зөөриин 40 процентые ажалшадта түлэхэ гурим тогтоогдонхой. 1974 ондо мал ажахыда хараалагдаһан сэхэ гаргашаһаа 4257 түхэригынь алмагдажа, тэрэнэй 1700 түхэриг мүнгэн шанда хубаарилагдаа. Илангаяа Б. Будаев, С. Стельмашук, Г. Мухархановой гэгшэдэй даадаг һаалиин фермэнүүдтэ, Я. Гынденовэй болон М. Амбацыреновэй хүтэлбэрилдэг үхэр малай гүүртэнүүдтэ И. Климов, Ю. Базаров, Н. Балданова гэгшэдэй толгойлдог хонишодой бригадануудта ехэ алмалта хэгдэжэ, малшад урмашуулагдаһан байгаа.

IV.

ХҮДӨӨ ажахын продуктнуудые хямда сэнтэйгээр абахын тула ажалай гаргашануудые хороохо, алмалта хэхэ гээшэ бага бэшэ нүлөөтэй. Тиин манай совхоздо байгуулагдаһан экономическа шэнжэлэлгын бюро продукци ехээр абаха, шанарыень һайжаруулха асуудалнуудта гол анхарал хандуулха зуураа, үйлэдбэриин ашаг үрэ яажа туйлагданаб гэжэ наринаар тоолодог болонхой.

Экономическа шэнжэлэлгын бюро 17 хүнһөө бүридэнэ. Тэдэнэй тоодо совхозой түсэблэлгын бухгалтерска аппарадай хүдэлмэрилэгшэд, ахамад мэргэжэлтэд, отделениие эрхилэгшэд болон тэндэхи мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл оролсоно. **Квартал бүхэнэй дүүрэмсээр ажахын тоосоото фермэ, бригадануудай, отделениинүүдэй болон бүхы совхозой экономическа гол дүнгүүд гаргагдажа, тус бюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг.** Үйлэдбэрээ саашадань дээшэлүүлхэ, элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые усадхаха талаар эндэ шухала хэмжээ ябуулганууд хараалагдана. Хараалһанаа бэелүүлхын тулада бюрогой гэшүүд фермэ, бригадануудта ошожо, ажалайнь дүнгүүд тухай ажалшадта хөөрэдэг, зохихо зүбшэл заабари үгэдэг, туһаламжа үзүүлдэг байха юм. Экономическа шэнжэлэлгын бюрогой бүхы хүдэлмэри үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын түлөө цехүүдэй ажал хэрэгые нарин гуримаар ябуулха хэрэгтэ шэглүүлэгдэнэ.

Тээсгэн экономическа бюрогой заседани дээрэ нэгэдэхи кварталай дүнгүүд зүбшэн хэлсэгдээ. Ажахымнай һү, мяха гүрэндөө тушааха түсэбүүдээ дүүргээ. Үхэр малай шэгнүүрые 650 центнерээр нэмээхэ гурбан һарын түсэбшье үлүүлэгдээ. Зүгөөр түрүүшын кварталда түсэбэй ёһоор 4480 центнерэй орондо 4033 центнер һүн үйлэдбэрилэгдөө. Центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн 34 түхэриг 68 мүнгэтэ болоһон байна. Үбэлжэлгын үедэ тэжээлһээ эхилээд, бусад гаргаша ехээр хэгдэһэн дээрэһээ һүнэй өөрынь үнэ сэн дээгүүр байба гээшэ. Зунай һарануудта һүнэй гаргаша эрид хороогдожо, жэлэй дүнгөөр энэ продукцимнай бараг хямда сэнтэй байха бээз. Мүн зундаа малай шэгнүүр ехээр нэмээжэ, үйлэдбэрилһэн мяханай өөрынь үные доошолуулха зорилготойбди. Мал ажахын болон таряан ажалай продуктнуудые элбэгээр, хямдаар үйлэдбэрилхэ нэмэлтэ хэмжээнүүд хараалагдаа. Хонин ажал тухай хэлэхэ болоо һаа, июлиин эхинэй байдалаар совхоздо бүхыдөө 3540 гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 91 хурьган түлжүүлэгдэжэ байна. Нёдондонойхиһоо нилээд олон түл абтаа гээшэ.

Үйлэдбэриин гаргашада хараалагдаһан материальна хэрэгсэлнүүдые, мүнгэ зөөриие һайнаар ашаглаха, гаргашалагдаһан единицэ бүхэнһөө эгээл ехэ ашаг үрэ абаха гээшэ ажахын тоосооной тон шухала талань болоно. Тиимэһээ тоо бүридхэл болон хиналта һайнаар бэелүүлхэ эрилтэ табигдана. Нэн түрүүн **ажалай түлбэри зүбөөр тодорхойлхо шухала.** Юуб гэхэдэ, ажалай түлбэри хадаа үйлэдбэриин гол ехэ гаргашань болоно. Гадна тэрэ ажалшадые урмашуулха арга нүхэсэл мүн байһаниинь мэдээжэ. Совхоздо **ажалай түлбэри хэр зүбөөр тодорхойлогдоноб гэһэн шалгалта ходол үнгэргэгдэдэг.** Илангаяа хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын үедэ тоо бүридхэл нарин хиналтада абтадаг юм. Энэ хугасаада, мүн бусадшье сагта **ажалай түлбэриин наряд һайса шалгагдаһанайнгаа һүүлээр лэ бухгалтеридэ** ородог гуримтай. Тиихэдээ хэды шэнээн хүдэлмэри хэгдэһэниие, энээнэй түлөө хэр зүб расценкэ хэрэглэгдэһэниие һайса шалгажа үзэдэгбди. Малай байрануудта, уһа болон тэжээл зөөһэнэй түлөө үгтэһэн түлбэриие тоолон тодорхойлходо заримдаа нэмэжэ бэшэһэн баримтанууд дайралдадаг. Энээниие сараһын тулада үйлэдбэриин газарнуудые холбоһон харгынууд зүбөөр хэмжэгдэһэнэй дүнгөөр малай гүүртэ, отара, поли, ойн участогууд бүхэнэй хэды шэнээн холо зайда оршодогые зааһан тусхай карта табинхайбди. Энээнэй үндэһөөр бухгалтернууд, тоо бүридхэгшэд ашаа зөөһэнэй түлөө жолоошодто, трактористнуудта ажалай түлбэриин хэмжээ тодорхойлдог. Гадна фермэ, бригадануудта ажахын тоосоото даабари үгтэхэдөө ашаа зөөлгын гаргаша хараада абтадаг байна. Мүн баһа материальна эд зөөри болон мүнгэ гаргашалгые зүбөөр тоолон хинаха талаар бусадшье арга хэмжээнүүд бэелүүлэгдэдэг ааб даа.

Хүдөө ажахын экономико һайса шудалангүйгөөр мүнөөнэй үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэнь бэрхэтэй. Ажал хэрэгээ мүнөөнэй үндэр эрилтэдэ хүрэмөөр ябуулхын тулада мэргэжэлтэд, фермэ, бригадануудые толгойлогшод үйлэдбэриин-финансова түсэб горитой шэнжэлхэ, ямар арга боломжонуудһаа үндэһэлэгдэжэ, ажахын тоосоото даабари үгтэһэниие тодоор ойлгохо, гол фонд болон эрьесын фондын мүнгэ зөөри, продукциин өөрынь үнэ сэн юунһээ бүрилдэдэг тухай мэдэхэ зэргэтэй. Ушар имнэһээ **манай совхоздо кадрнуудай экономическа эрдэм дээшэлүүлхэ талаар һуралсал эхилһээр үнинэй.** Түсэбэй ёһоор һарадаа хоёр дахин хэшээл үнгэргэгдэнэ. Энэ һуралсалда дунда шатын бүхы мэргэжэлтэд, цехүүд болон бригадануудые толгойлогшод хабаадуулагданхай. Совхозой ахамад мэргэжэлтэд хэшээлнүүдые үнгэргэдэг. Харин отделениинүүдэй мэргэжэлтэд таряашадай, малшадай дунда агрономическа болон зооветеринарна һуралсал эмхидхэнэ.

Совхозой дирекци, партком болон рабочком кадрнуудай һуралсалые таһалдалгүйгөөр, программын ёһоор ябуулха гэжэ ехээр оролдодог. **Экономическа һуралсалай аша үрэ үйлэдбэридэ һайн нүлөө үзүүлжэ байһаниинь ойлгосотой.** Хэды шэнээн тэжээл, мүнгэ, зөөри гаргашалбал, ажахыда ашаг олзо оруулхаар хэды ехэ продукци абтахаб, ямар аргаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тухайгаа фермэ бригадануудые толгойлогшод мэдээд байдаг болонхой. Эдэнэр ажалай гаргаша хороохо арга боломжонуудаа бэдэрдэг. Мүн материальна урмашуулгын фонд яажа байгуулагданаб, урмашуулгын шагналнуудай фонд яагаад бүрилдэнэб гэжэ мэргэжэлтэд, дунда шатын хүтэлбэрилэгшэд мэдэхэ болоо гээшэ.

V.

ҮНГЭРҺЭН жэлэй эхинһээ совхозой үйлэдбэриие хүгжөөлгын дүнгүүдые, ажахын тоосооной үндэһөөр ябуулагдажа байһан экономическа хүдэлмэриие зарим талаһаань хаража үзөөд байхадаа гол һалбаринуудайнгаа, тодорхойлон хэлэхэдэ, мал ажалай болон таряан ажалай продукци элбэгээр абаха талаар саашанхи хараа түсэбүүд тухайгаа тогтон хэлэхэ шухала.

Мал ажал хүгжөөлгын үндэһэ һуури болохо газар таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар совхоздо ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана. Нёдондо гектарай 9,4 центнер ороохо хуряажа, хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ хааха, малай тэжээлдэ талха таряа элбэгээр хубаарилха аргатай болоо һэмди. Тиигэбэшье **гектар газарай ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ зорилго табигдана.** Энэ талаар арга боломжо бии. Нэгэдэхеэр, газар таряалангай культура дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Мэргэжэлтэдэй, тоо бүридхэгшэдэй болон бригадирнуудай шанга хиналта бэелүүлээгүй дээрэһээ газараа гүйхэнөөр хахалха, жэгдэ бэшээр үрэһэ тариха гэхэ мэтэ дутагдалнууд үзэгдэдэг. Эдэ бүгэдэ ургаса дээшэлүүлгэдэ һаад татана бшуу. Олон жэлдэ туршалга хэһэнэй ашаар манай совхозой таряалан дээрэ майн 5—7-һоо эхилжэ эртын ороохото ургамалнуудые тарибал таарамжатай байһаниие агрономууднай элирүүлээ. Байгша ондо паар хахалжа, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэһэнэй ашаар таряалангай үрэжэл дээшэлүүлхэ зорилготойбди. Һайн шанартай үрэһэ таридаг болохо тушаа нилээд юумэн хэгдээ.

Ногоо элбэгээр ургадаггүй 200—300 гектар сабшалангые жэл бүри хахалжа, таряалангай талмайе үргэдхэнэбди. Тиин мүнөө хабар бүхыдөө 6385 гектарта ороохо таряан таригдаба. Энэ талмайһаа **50 мянган центнер ороохо** абтахаар хараалагдана. Гадна **45 мянган центнер үбһэ хуряажа абтаха.** Хэрбээ 1974 ондо 67 мянган центнер силос дарагдаа һаа, байгша ондо 85 мянганда хүргэхэбди. Г. Яковлев, Б. Батуев гэгшэдэй толгойлдог тракторно-таряан ажалай бригаданууд, үрэһэ ургуулгын бригада баян ургасын үндэһэ һуури табина.

Мүнөө жэлдэ таряан ажалһаа үлэмжэ ехэ ашаг үрэ абаха арга боломжотой байнабди. 1974 ондо үрэһэнэй ороохо центнерэй 24 түхэригөөр худалдан абажа тарилга хэһэн һаа, энэ жэлэй тарилгада 18320 центнер өөрын үрэһэн хэрэглэгдээ. Өөрын үрэһэнэй үнэ сэн центнерэй оройдоо 7,5 түхэриг болоо бшуу. Ингээд байхадаа **үрэһэ хүрэнгэдэ хэгдэһэн гаргашамнай нёдондоойхиһоо 300 мянга гаран түхэригөөр доошолхо,** тиигэжэ ороохоной өөрынь үрэ нилээд хороогдохо болоно. Тиин тарилгаяа агротехникын үндэр хэмжээндэ үнгэргэжэ, ургасын хойноһоо горитой харууһалха гэжэ оролдонобди.

Мал ажалай продуктнуудые элбэгээр абахын, энэ гол һалбариһаа ашаг олзо ехээр оруулха талаар һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд хүдэлмэри ябуулагдаа. Гансашье малайнгаа тоо толгой олошоруулһанһаа бэшэ, мүн ашаг шэмыень дээшэлүүлһэнэй ашаар ехэ продукци үйлэдбэрилдэг болоо гээшэбди. **Совхоздо үнеэн бүриһөө жэлдээ 2000 килограммһаа дээшэ һүн һаагдана.** Жэшээнь, үнгэрһэн хоёр жэлдэ үнеэн бүриһөө 2103—2170 килограмм һүн абтаа. Энэмнай бүхы аймагай дунда зэргынхиһээ 250—260 килограммаар дээшэ болоно. Ажахын һаалишад үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхэ түрүү онол аргануудые ажалдаа нэбтэрүүлжэ, дүй дүршэлөө баяжуулна. Тиимэһээ тэдэнэр жэл бүри һайн дүнгүүдые туйлана. Жэшээнь, **Х. Г. Эрдынеева 1973 ондо үнеэн бүриһөө 3189 килограмм, 1974 ондо—3529 килограмм һү һаажа,** аймаг соогоо эрхимлэжэ гараа. Мүн Ц. Дамбаева нёдондо үнеэн бүриһөө 3007 килограмм һү һаагаа. СССР-эй Верховно Соведэй депутат М. Ж. Батомункуева, үнинэй һаалишан Д. Егнинова болон бусад үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхэ талаар горитой амжалта туйланхай.

Богони хугасаада малаа түргөөр томо болгохо, гүрэндэ хүндэ шэгнүүртэй мал тушааха талаар һайн амжалта туйлагдана. **1974 ондо гүрэндэ тушаагдаһан хонидой дунда зэргын шэгнүүр 41 килограмм, үхэрэй—365 килограмм татаһан байна.**

Үнеэдэй һү шэмэ яагаад дээшэлнэб? Энээндэ нэн түрүүн үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэри нүлөөлөө. Манай һү ехэтэй үнеэдэй һүрэг нарин бүридхэлдэ абтанхай бшуу. Һүтэй үнеэдэй тугалнууд илгагдажа, томо болгогдоно. Тусхай журнал дээрэ толгой бүри тушаань үг гарбалынь, тэжээлэй рацион бэшэгдэжэ байдаг. Тэрэшэлэн **мяхалиг үүлтэрэй үхэрнүүдые олошоруулхын тулада һүүлэй арбаад жэлдэ тусгаар хүдэлмэри ябуулагдана.** Хэрбээ энээнһээ урда тээ симментал үүлтэрэй үхэрнүүдһээ абтадаг сэбэр мяханиинь 46—48 процент болодог һаа, герефордын үүлтэрэй холисотой болоһон һоонь хойшо 56—58 процент мяхан абтана. Ашаг шэмэ ехэтэй мал олошоруулгада искусственна үрэжүүлгэ һайн нүлөө үзүүлнэ. Техник-үрэжүүлэгшэ Б. Батомункуева болон бусад баян дүршэл шадабаритай болонхой. **М. Ж. Цыбденов түрүүтэй зоотехнигүүд, тэрэшэлэн ветеринарна мэргэжэлтэд мал ажалые эрхилхэ технологиие шэнэдхэн һайжаруулхын түлөө бага бэшэ оролдолго гаргана.** Малаймнай һүрэгүүд мэргэжэлтэдэй шанга хиналтада байдаг. Үбшэнүүдһээ һэрылхэ хэмжээнүүд саг соогоо абтажа, малаа зүбөөр харууһалха, эдеэлүүлхэ тушаа онсо анхарал хандуулагдана.

Мал ажалда шэнэ түрүү аргануудые хэрэглэхэ гээшэ мүнөөдэрэй шухала эрилтэ мүн. Үйлэдбэрээ ху зорилгоор манайда ям нэ юумэн хэгдэнэб **залуу мал түлжүүлэ болгохо, шахан тарга комплекс байгуулаабди дэ 1000 толгой залу мал зоотехническа бү барнин ёһоор харуу** на. Һаалиин ба ма шэглэлээр үсхэбэри һүрэгтэ эмэ буруу түргөөр томо болгохо, шанарыень бэхижүүл дэлмэри ходо ябуу Энээнэй ашаар гол гүүдтэмнай эгээл һай тэрэй гунжан үнеэд жэ оруулагдадаг бо Һаалиин үнеэдэй һү оруулагдаха гунжад 4 ногой хугасаада турша даһанай һүүлээр һа фермэнүүдтэ үгтэжэ юм. Гадна гүрэндэ туш ха эрэ мал тус ком соо шахан таргалуул жэшээтэй. Үшөө нэгэ юумэн гэхэдэ, **искусств үрэжүүлгые һайнаар хэдэг болохын тулада цевой арга хэрэглэжэ лээбди.** Нэгэ техни жүүлэгшэ мяханай ш тэй долоон гүүртэдэ дараа ошожо, үрэжүүл дэг болонхой. Совхозой лэдбэриин бусадшье ринуудта шэнэ түрүү нэбтэрүүлхые оролдо Юуб гэхэдэ, мүнөө энээнгүйгөөр урагшаа шаха арга һалаа бшуу.

VI.

ЭКОНОМИКОЁО жөөхэ талаар һү үедэ совхоздо хэгдэжэ һан хүдэлмэринүүд ни даа. Бага бэшэ юумэн дэ, теэд хэхэ юумэмнай Газар элдүүрилгын бо ургаса хуряалгын хүдэ ринүүд гол түлэб онь техникын хүсөөр хэгд болоо гээшэ. Гэхэтэй ха **мал ажалые оньһожорул талаар горитой юумэн дээгүй байһаар.** Нэгэдэхи деленин һалиин фер оньһожоруулха түхеэр нүүд барилгашадай г ашаглалгада оруулагдан Шэнэ комплексын зарим дэлмэринүүд лэ оньһож лагданхай. Энээнһээ хо мал ажалда оньһожору үргэнөөр нэбтэрүүлхэ х тэ ехэхэн анхарал хан лагдаха юм.

Юһэдэхи табан жэ 1975 ондо хараалһан зо гонуудаа бүхыдэнь бэел хын түлөө тэмсэлэй түг лэй шата ябажа байна. жэлдэ манай ажахы бүри ехэ харюусалгатай даажа абанхай. Юуб гэхэ совхозой коллективүүд т жэлээ амжалтатайгаар д гэхэ үүсхэлтэйгөөр айм бүхы ажалшадта ханд байгаа. Совхозой хүдэлм шэд мал ажалай проду үйлэдбэрилгые дээшэлүү **табан жэлэй түсэбһөө гад 1800 центнер мяха, центнер ноохо гүрэндэ далдаха, мүн һү тушааха сэбөө үлүүлэн дүүргэхэ, хы малайнгаа тоо толг олошоруулха, ороохо бо тэжээлэй ургамалнуудай дэр ургаса хуряаха ү абанхай.** Гадна тээсгэн най совхозой малшад зу хугасаада малаа бэлш таргалуулха, ашаг шэмы эрид дээшэлүүлхын ту мүрысөө республика д роо үүсхэжэ, энэ та абаһан уялгануудаа бэел хын түлөө хам оронхой.

Улаан тугта Яруу совхозой хүдэлмэришэд хынгаа экономико дэбжэ талаар шэнэ амжалтануу туйлажа, КПСС-эй X съездые нэрэтэй түрэ гөөр угтахань лабтай.

Б. ЖАМСУЕВ,
Яруунын совхозой директор.
А. ПОТАПОВ,
совхозой ахамад экономист.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Экономическа шэнжэлэл бюрогой гэшүүд нэгэд кварталай дүнгүүдые шэн хэлсэжэ байна. 2. Совхозой экономист А. М. Потапов (баруун гарһаа), ахамад зоотехник М. Ж. Цыбденов һаалиин фермэнүү хэр зэргээр гаргашаяа рюулжа хүдэлһэн дүнгү дые шалгана.

Д. ДУГАРОВАЙ фото.

Манай корреспон дент Д. ДУГАРО энэ хуудаһа бэлдэб

ХҮДӨӨ АЖАХЫН МЭРГЭЖЭЛТЭ БОЛОХО ГЭЭ ҺАА...

Манай гүрэнэй олон тоо- ... дээдэ болон тусхай дун- ... һургуулинууд жэлһээ ...лдэ элдэб янзын мэргэ- ...лтэдые һурган гаргажа ...йдаг. Тэрэ тоодо, Буряа- ...й хүдөө ажахын инсти- ...удшье хүдөө ажахын мэр- ...элтэдые бэлдэнэ. Гэбэ- ...ье, иимэ мэргэжэлтэд ду- ...һаар зандаа. Зарим ...хынуудта дээдэ эрдэм- ...й хүнэй хүдэлхэ тушаалда ...аршье эрдэмгүй хүн хү- ...жэ байһаар. Иимэ байда- ...е хубилгахын тула дунда ...дээдэ һургуулинуудта оро- ... дуратайшуулай тоо жэл ...ри олон болгогдодог, шэ- ... факультедүүд нээгдэдэг ...шэ.

Буряадай хүдөө ажахын ...титут эхэнхидээ респуб- ...адаа болон Шэтын об- ...ьдо хүдэлхэ мэргэжэл- ...ые бэлдэдэг. Зүгөөр ма- ...й институт дүүргэһэн хү- ...д Эрхүүгэй, Яхадай, Ту- ...н болон бусад олон об- ...тиин, автономито респуб- ...ын ажахынуудта амжал- ...тай хүдэлжэ байдаг. Ма- ...й институтда дээдэ мэр- ...элтэй агрономуудые, ве- ...ринарна врачнуудые, хү- ...о ажахын элдэб һалба- ...н зоотехнигүүдые, ин- ...нер-механигуудые, бух- ...лтернуудые, экономист- ...удые һургадаг юм. Ин- ...итудай дэргэдэ хүдөө ажа- ...н хэдэн мэргэжэлээр ас- ...рантура нээгдэнхэй. Эндэ ...онойимнай олон институд-та аспирантура дүүргэшэд ерэжэ, диссертацияа хамгаалдаг гээшэ.

Мүнөө институтда таба мянга гаран студентнэр һурана. Тэдэнэр һаруул уужам аудиторинуудта һурадаг юм. Институдай тон ехэ корпус 17 мянган квадратна метр кабинедүүдтэй. Лабораторинуудынь шэнэ оньһон аппаратура болон приборнуудаар хангагданхай. Һуралсалай хэшээлнүүдые 330 гаран эрдэмтэ-багшанар ябуулдаг байна. Институдай кафедрануудта эрдэмэй 10 доктор ба профессор, 150 кандидат болон доцент хүдэлнэ. Нэгэн доро 326 хүнэй ном үзэхэ уншалгын залтай библиотекэ байха. Библиотекын номой жасада 290 мянган боти болохо тусхай ба уран зохёолой ном тоологдоно. Жэл бүри энэ библиотекэдэ 37 газетэ, оронойимнай 416, хари гүрэнэй 20 журнал орожо байдаг юм.

Студентнэр һуралсалайнгаа практика «Байкал» гэжэ племхоздо, Шэтын, Эрхүүгэй болон республикын гаа колхоз, совхозуудта гарадаг гээшэ. Механизациин факультедэй студентнэр мүн Алтайн, Челябинскын тракторна заводуудта эльгээгдэнэ. Агрохимиин факультедэй студентнэр газарай хүрьһэ шэнжэлэлгын тусхай экспедицинүүдтэ хабаададаг байна. Институдай һуралсалай ажахы 7946 га газар эзэлнэ. Энэ ажахыда мал үсхэбэрилгэ илангаяа һайнаар табигданхай.

Студентнэртэ хамтын һайн байра түхеэрэгдэнхэй. Өөһэдын столовотой юм. Һайнаар һурадаг студентнэр һара бүри 40—50 түхэриг гүрэнэй стипенди абана. Эрхим һурадаг студентнэр 25 процент дээгүүр стипендидэ хүртэнэ. Студентнэр сүлөө сагтаа элдэб янзын кружогуудта ябажа, эрдэм бэлигээ бүри дээшэлүүлхэ арга боломжо олоно.

Багшанарай хүтэлбэри доро эрдэм-шэнжэлэлгын элдэб туршалгануудые хэнэ. Эдэнь институт дүүргэхэ үедэнь дипломно хүдэлмэринь боложо үгэнэ. Институдта уужам ехэ спортивна зал бии. Тэрээн соо элдэб мүрысөөнүүд, һорилдоон үнгэргэгдэдэг юм. Студентнэрэй байрануудта телевизор тодхогдонхой. Ниитын мэргэжэлэй факультет хүдэлнэ. Эндэ уран һайханай бүлэгэй хүтэлбэрилэгшын, лекторэй, журналистын, тренерэй болон бусад мэргэжэл шудалжа болоно. Уран һайханай наадандa хабаадагшад городой бусад институдууд сооһоо түрүү зэргэдэ ябадаг гээшэ. Зундаа студентнэр «Максимиха» гэжэ Байгал шадархи амаралтын лагерьта гарадаг юм. Эрхимээр һурадаг студентнэр Москва болон Ленинград хотонуудаар аяншалха миинтэ путевкоор шагнагдадаг байна. Институдта өөрын олон тиражна газетэ гаргагдана.

Манай институдта хайшан гээд орожо болохоб? Арбадахи класс дүүргэһэн хүн 35 наһатай болотороо очно факультедтэ орохо эрхэтэй, заочно факультедтэ хэдышье наһатайһаа орожо болоно. Институдта орохо шалгалта үгэлгэ хүдөө ажахын бусад институдта үгтэдэг шалгалтын дүримүүдтэй адли байха. Энэ жэл 1-дэхи курсда 675 хүн, тэрэ тоодо агрономическа факультедтэ 125, ветеринарна — 200, зооинженерна болон экономическа — 100-100, хүдөө ажахын механизациин факультедтэ 100 хүн абтаха байна.

Залуушуул, манай институдта ерэжэ һурагты! Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хаанашье, хэдыдэшье хэрэгтэй байдаг. Ерээдүйн хүдөө ажахые шэнэ замаар хүтэлбэрилхэ хүнүүд, таанад, мүнөө үеын залуушуул гээшэт!

В. ПРЕОБРАЖЕНСКИЙ,
Буряадай хүдөө ажахын институдай доцент.

Улаан-Үдын Октябрьска районой 4-дэхи поликлиникэдэ дүй дүршэлтэй болоһон врачнууд Р. А. Мильман, А. С. Эрдынеева, М. Г. Матханова гэгшэд хүдэлдэг. БурАССР-эй габьяата врач Нина Константиновна Гусева гушаад жэлдэ хирургаар хүдэлжэ ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэгэдэхи категориин хирург, Н. К. Гусева. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Дүршэлтэй эмшэн

АЖАЛДА ДУРАТАЙГААР ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

Һуралсалай жэл үнгэрөө. Гэбэшье һурагшадые хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулагдажа байһаар. Үхибүүдые хүмүүжүүлгэдэ забһарлалга, амаралта гэжэ байдаггүй. Хэшээлнүүдэй дүүрэһэн, һурагшадай тараһан энэ үедэ багшанарай урда харюусалгатай, орёо зорилго табигданхай. Һурагша бүхэн өөрын тодорхой даабаритай байха ёһотой. Ушар иимэһээ һурагшадай зунай амаралтада, ажал хүдэлмэридэ педагогическа коллектив ехэ анхарал хандуулна.

Үхибүүдые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгэ, хэшээлнүүдэй үедэ һурагшадай олоһон эрдэм мэдэсээ бодото ажабайдалда хэрэглэжэ шадаха бололго ехэ удхашанартай. Ажал хүдэлмэридэ коммунис ёһоор хандажа һургаха гэһэн зорилго мүн лэ манай багшанарай урда табигданхай. Зунай үедэ һурагшад хүдөө ажахын хүдэлмэритэй танилсаха зуураа шадалайнгаа зэргээр колхоздо туһа хүргэнэ.

Зунай үедэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха талаар тон таарамжатай арганууд болбол һурагшадай үйлэдбэриин бригада, ажалай ба амаралтын лагерь, һургуулиин лесничество эмхидхэлгэ болоно гээд манай һургуулиин 20 жэлэй дүршэл харуулаа. Эндэ һурагшадай үйлэдбэриин бригада, ажалай амаралтын лагерь колхоздо эмхидхэгдэнэ, харин һурагшадай лесничество нютагай лесхоздо байгуулагдана.

1954 онһоо хойшо ажал хүдэлмэридэ һурагшадай хабаадалгые саг үргэлжэ, олон ондоогоор, һонирхолтойгоор, үхибүүдые хашараангүйгөөр ябуулха талаар горитой хүдэлмэри хэгдэжэ байдаг. Ушар иимэһээ манай һурагшад тон дуратайгаар ажал хэдэг юм. Энэ хадаа партийна организациин хүтэлбэри доро педагогическа коллективэй олоһон туйлалта болоно гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Эхин классай, мүн 4—7-дохи классай һурагшад һургуулиин дэргэдэхи участок дээрэ хүдэлнэ. Тэдэнэр элдэб ургамалнуудые ургуулжа, туршалгануудые хэжэ байдаг. Энэ үедэ спортивна мүрысөөнүүд болон бусад хүмүүжүүлхы удха шанартай хүдэлмэри үхибүүдэй дунда үнгэргэгдэжэ байдаг.

Ахалагша классайхид һурагшадай үйлэдбэриин бригадада, лесничестводэ, һургуулиин заһабарилгын бригадада ажалладаг. Үхибүүд өөрынгөө дуратай бригадада һайн дураараа ородог. Тэдэниие заабол энэ бригадада оро гэжэ хэншье баадхадаггүй. Тиимэһээ тэдэнэр дуратай хүдэлмэреэ хэхэдээ ехэ амжалта туйладаг. Бригадануудай хүдэлмэриие хамтын суглаан дээрэ һурагшадай һунгаһан үйлэдбэриин зүблэл хүтэлбэрилдэг. Звенонуудые даагшад, физорг, багша зүблэлэй бүридэлдэ ородог. Һурагшад өөһэдынгөө дундаһаа зүблэлэй түрүүлэгшые һунгадаг. Энэ жэлдэ арбадахи классай һурагша Светлана Цыренжапова зүблэлэй түрүүлэгшээр һунгадан, оролдосотой бэрхээр бригадынгаа хүдэлмэри ябуулжа байна.

Бригадада ажаллажа байхадаа һурагшад ажалай ба амаралтын лагерьта байрладаг. Куузику ургуулагшад хоёрдохи жэлээ иимэ лагерьта байна. Эндэ һурагшадай ажаллахашье, амархашье бүхы арга боломжо бии. Энэ лагериин байшан «Коммунизм» колхоз барижа үгөө. Лагерьта байха зуураа һурагшад үдэртөө 4 час хүдэлөөд, бэшэ тээнь амарна. Эндэ саг үргэлжэ политинформаци, янза бүриин конкурснууд, элдэб наадан үнгэргэгдэжэ байдаг. Мүн колхозой үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй уулзалганууд болодог. Тиихэдэ спортивна мүрысөөнүүд лагериин ажабайдалда горитой һуури эзэлдэг. Эндэ спортивна секцинүүд хүдэлнэ, звено хоорондын мүрысөөн үнгэргэгдэнэ, ГТО-гой нормонууд тушаагдана.

Ажалай ба амаралтын лагерьта ябуулагдажа байгаа хүдэлмэриин нэгэ онсо шанар гэхэдэ иимэ байна. Үйлэдбэриин һуралсалай үедэ үхибүүд ургамал ургуулга болон мал ажахы тухай юрэнхы мэдэсэтэй болодог һаа, зунай үедэ лагерьта энэ бүхы хүдэлмэритэй тон дүтөөр танилсана. Эндэ колхозой мэргэжэлтэд һурагшадтай хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. Һурагшад ажалай ветерануудтай, түрүүшүүлтэй уулзадаг, фермэ, бригадануудаар айлшалдаг.

Һурагшадай үйлэдбэриин бригада хүдэлмэреэ эхилхынгээ урда тээ социалис уялга баталан абадаг заншалтай.

Бригадын гэшүүд гансал өөһэдынгөө хүсөөр куузику ургуулна гэбэл алдуу болохогүй. Тэдэнэр механизаторай, агрономой, үйлэдбэриин һуралсалай багшын хүтэлбэри доро газараа хахалдаг, тарилга хэдэг. Зунай үедэ буртаг ногооһоо сэбэрлэдэг, зурууд хоорондын үлүү ургамал ходолдог. Харин намар энэ ургасаяа өөһэдөө хуряажа баясадаг. Мүн һурагшад өөһэдынгөө хүсөөр огородой эдеэ тарижа, харууһалан ургуулдаг, хуряадаг. Һурагшадай үйлэдбэриин бригадынхид гансал куузику, овощ ургуулаад байдаггүй, мүн хүдөө ажахын олон тоото хүдэлмэридэ хабаадалсадаг. Нооһо хайшалалга, үбһэ хуряалгада манай һурагшад тон эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байха юм. Тиихэдэ нугаһа тэжээдэг. Иигэжэ манай һурагшад өөһэдынгөө дуратай хүдэлмэри хэн, колхозой үйлэдбэриин алишье һалбарида шадалайнгаа зэргээр туһалхые оролдоно.

Жэлһээ жэлдэ һурагшадай бригада улам ехэ туһа колхоздоо хүргэжэ байдаг. Жэшээлбэл, нёдондо жэлдэ үйлэдбэриин бригадынхид 70 гектар талмай дээрэ куузику, 2,5 гектар газарта овощ ургуулһан, 34 гектар талмайда хартаабха хуряаһан, 15000 галуу тэжээһэн, 600 центнер үбһэ хуряаһан байха юм.

КПСС-эй XXV съездые угтуулан, һурагшадай үйлэдбэриин бригадынхид энэ жэлдэ 60 гектар газарта куузику, 5 гектар талмайда овощ ургуулжа байнхай. Тиихэдээ тэдэнэр гектар бүхэнһөө 400 центнер куузику, 200 центнер овощ абаха түсэбтэй. Мүн эдэнэр 20 гектар талмайһаа хартаабха хуряаха, 10000 нугаһа тэжээхэ юм. Колхозой правлениин гуйлтаар овощ ургуулха талаар хэдэн туршалгануудые хэжэ байна. Буряадай хүдөө ажахын институдай ургамалай кафедрын доцент К. П. Злобинагай гуйлтаар минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэхэ талаар туршалгануудые хэжэ байна.

Үйлэдбэриин бригадын хүдэлжэ эхилһэнһээ хойшо үнгэрһэн һарын дүнгүүдые хараад үзэхэдэ, манай һурагшад муу бэшээр хүдэлжэ байна. Абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ гэжэ бата найдахаар.

Манай һургуули «Коммунизм» колхоз хоёрой хоорондо ёһотой һайн харилсаан тогтонхой гэжэ хэлэбэл, ехэ алдуу болохогүй. Энэ харилсаамнай жэлһээ жэлдэ бэхижэжэ байнхай. Колхозой правлени бидэндэ саг үргэлжэ горитой туһаламжа үзүүлжэ байдаг. Нёдондо жэлдэ колхоз лагериин байшан бариһан, хэрэгсэл болон түхеэрэлгэнүүдые худалдажа абахын тула 1000 түхэриг һомолһон байха юм. Һургуулиимнай машиноведениин кабинедтэ хэрэгтэй элдэб хэрэгсэлнүүдые, хүдөө ажахын машинануудые колхоз бидэндэ үгөө. Мүн зунай үедэ үхибүүдые шэрэхэ тусхай машина үгтэнхэй. Энэ машинаар манай һурагшад амарха үедөө нуурай эрье, кинодо ошодог. Тиихэдэ колхозой правлени үйлэдбэриин бригадын гэшүүдтэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые хямда сэнгээр үгэдэг.

Һурагшадай үйлэдбэриин бригада эмхидхэхэдээ педагогическа коллектив бригадын багшанарые томилхо асуудалда ехэ анхарал хандуулдаг. Эндэ дүршэл ехэтэй, ажал хэрэгээ һайн мэдэхэ багша хэрэгтэй. 20 жэлэй туршада оройдоол гурбан багша һэлгээ. Эгээл түрүүн иимэ бригада эмхидхэн хүтэлбэрилһэн арадай гэгээрэлэй отличник В. Б. Тармаев арбаад жэлэй турша соо бригадые толгойлоо. Удаань РСФСР-эй габьяата багша Е. Т. Веретельников арбан жэлдэ бригадые хүтэлбэрилөө. Һүүлэй хоёр жэлэй турша соо һурагшад биологиин багша, үйлэдбэриин һуралсалай талаар директорэй орлогшо М. С. Варфоломееватай хамта ажаллана.

Һурагшадые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй зунай амаралтын үеые зүбөөр эмхидхэхэ талаар һургуулиин педагогическа коллектив саг үргэлжэ ехэ анхарал хандуулжа байдаг. Гэбэшье үшөө хүсэд шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии. Эдэ асуудалнуудые шиидхэхын тула, үхибүүдэй үйлэдбэриин хүмүүжүүлгые улам саашадань һайжаруулхын тула манай багшанар үшөөл ехэ оролдолго гаргахаар эрмэлзэжэ байнад.

Г. РОДИОНОВ,
Мухар-Шэбэрэй дунда һургуулиин директор.

НОМОЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

ЖАДААР, ГУУРҺААРШЬЕ ДАЙСАНИИЕ ХЮДАЛСАА

Уран зохёолшо Жамсо Тумунов «Нойрһоо һэриһэн тала» гэжэ романаараа суурхаһан юм. Энэ зохёолынь манай ороной хэдэн хэлэн дээрэ оршуулагдаһан, мүн хилын саанашье хэблэгдэһэн юм. Тэрэ гансашье романист бэшэ, мүн бэлигтэй бэрхэ драматург, поэт, публицист байһан шуу.

Жамсо Тумунов Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсажа, Белоруссии болон Литвае сүлөөлэлсэһэн, Прага хотоһоо дайсаниие һүгнэ сохилсоһон, тиигээд дайгаа Берлиндэ дүүргэлсэһэн намтартай. Арад зоноойнгоо үнэн сэхэ хүбүүн һэн тула дайнай гал дүлэн соогуур шармайн ябаха зуураа дайсаниие жадааршье, гууpһааршье һүнөөн сохилсоһон.

Мэдээжэ зохёолшын «Талын бүргэд» гэжэ ном дахинаа мүндэлжэ, дайнай дүлэтэ жэлнүүдые эзэлүүдгүй һануулна. Буряадай номой хэблэлээр гараһан энэ согсолборидо Ж. Тумуновай дайнай үедэ бэшэһэн рассказууд, тэмдэглэлнүүд ороно. Уран зохёолшо дайнай үдэр бүриин үйлэ хэрэгүүдые нюдөөрөө хаража, совет сэрэгшэдэй баатаршалгаар омогорхожо, өөрөөшье добтолгодо хабаадалсажа ябаа. Тиимэһээ рассказ бүхэниинь дариин утаанай үнэрөөр анхилхадал һанагдажа, сэдьхэлдэ нэгэл тиимэ һүрөөтэй мэдэрэл түрүүлнэ. «Наранай орохо зүг тээшэ» гэжэ номдоо бэшэһэн оршолынь эрхэ бэшэ һанагдана: «Он жэлнүүд үнгэрэн ошохо. Саһан дээрэхи мүрнүүднайшье үгы болохо. Гэбэшье манай арадай дабаһан илалта, тэмсэлэймнай айхабтар хүшэр харгы замууд хэзээдэшье мартагдахагүй. Тооһо тортогоор хушагдаһан (номоймни хуудаһануудые хэн нэгэн ирасагаажа, наранай орохо зүг тээшэ һуунагтаһан харгы замыемнай дурсан һанахал байха».

Үгы, тэрэнэй зохёолнууд номой тагууд дээрэ тооһондо дарагдажа хэбтэнэгүй, хэбтэхэшьегүй. Юуб гэхэдэ, номуудайнь мэдүүлэл, хуудаһан бүхэндэ баатар совет сэрэгшын эгэршэгүй хатуу зориг, һанал эрмэлзэл тодо хурсаар зураглан харуулагдана. Уран зохёолшын өөрынь гэхэ гү, али ёһотой бэрхэ сэрэгшэ ябаһан дайшалхы намтар элирэн гарана. Буу, жада барижа добтолгодо орохоһоо гадна, этэгээд дайсанай эзэрхэг түримхэй аашые, хэрзэгы муухай һанал бодолые уран үгөөр шүүрдэн абаһан, олоһоншье байна. Тиигээд ерэхэлээрээ, уран зохёолшын булад гууpһан зарим ушарта буу жадаһаа һураггүй хүсэтэй байгаа ха юм.

Тиигэжэ, 1941 оной октябрь һарада Ж. Тумунов дайнай темэдэ зорюулһан анха түрүүшынгээ рассказ бэшэһэн юм. «Халуун зүрхэн» гэжэ рассказ доторoo совет таряашанай түхэл шэнжые алишье талаһаа дэлгэрэнгыгээр харуулхые хүсэһэн байна. Дайнай урда тээхи таряашан ямар байгааб? Хамтын ажалай аша туһые хэр зэргэ ойлгодог бэ? Иимэ тон шухала, имагтал социальна удхатай асуудал тайлбарилхые оролдоо.

Энэ образ совет арадай мухэшэгүй зоригтой, ямаршье дайсаниие бута һамна сохихо шадалтай байһые харуулна. Нютаг, тосхон бүхэндэ Макар Петрович мэтэ хүнүүд захаһаа олон байгаа. Тиимэһээл дайсан ходо айжа һүрдэжэ ябаа.

1942 ондо Ж. Тумунов «Үнэн үгэ», «Талын бүргэд», «Байгалай үмэнэхи хүбүүн», «Баруун тээшэ» гэжэ рассказуудые бэшэжэ, дайнай темые гэхэ гү, али совет хүнүүдэй Эсэгэ орондоо инаг дуратайе сэдьхэл доһолгомоор харуулһан байна. Жэшээнь, сэрэгшэ Эрдынеев шархатаһан командираа асаржа ябаһаар дайсанда бүһэлэгдэнэ. Маша гэжэ санитар басагантай хамта нилээд олон дайсадтай эрэлхэг зоримгойгоор тэмсэнэ. Тулалдаан адли бэшэ байгаа. Уданшьегүй Маша баатарай үхэлөөр алдалан унана. Энэшье үедэ Эрдынеев командираа орхёогүй, буудалдажа ябаад, ой уруу орожо, командиртайгаа өөрынхидтөө амин мэндэ ерэнэ.

Юрын буряад хүбүүнэй абари зангые, түхэл шэнжые дайнай үеын байдалтай тааралдуулан зохёон зураглажа, тоогүй олон тон иимэ хүбүүд Эсэгэ ороноо дайсанһаа хамгаалжа шадаха гэжэ зохёолшо ойлгуулна. Үнэхөөрөөшье, юрын сэрэгшэ Эрдынеев шахардуу сагта мэгдээгүй, тэрэ дары зүб шиидхэбэри хэжэ, тулалдажа гарана. Тиимэһээл командираа абаржа шадаа ха юм. Энэ талыень уран зохёолшо онсо өөрын маягтайгаар зураглажа, сэрэгшэ бүхэнэй Эсэгэ орондоо хэлбэришэгүй дуратайе тодо хурсаар харуулжа шадаа. Үгышье һаа, Баярто гэжэ хүбүүе абаад үзэе. Партизануудтай хамта ябалсажа, хэды дахин баатаршалга гаргаһанайнь түлөө тэрэниие «талын бүргэд» гэжэ нүхэдынь нэрлэнэ. Иимэ аймшагтай нэрэтэй партизанай ээлжээтэ аг нуурида гарахадань, дайсан һүнэһөө халиха болотороо айдаг, ямар тиимэ «үһөө нэхэгшэ» байгааб гэжэ гайхалдагша бэлэй. Дайсанай гарта ороодшье байхадаа мүхөөгөө абтаагүй, хатуу зоригтойгоо харуулһан юм.

Рассказай сюжет тон юрын, уншахадашье — гүйсэтэй. Гол түлэб үйлэнь нэгэ жэгдээр хүгжэжэ, саашадаа бүришье шанга зүрилдөөтэй болоно. Хүнэй доторой байдалые гэхэ гү, али сэдьхэлэй гүйсые автор тон наринаар зураглан харуулна. Мэдүүлэл, хэһэг бүхэндэнь бүхы сэдьхэлһээ үнэншэмөөр, тэрэ үеын бодото байдалые нюдөөрөө хаража, үзэжэ байһандал һанагдана. Эдэл рассказуудтань уран зохёолшын бэлиг шадабари илангаяа һайнаар харагдана. Герой бүхэнэйнь өөрын онсо һанал бодолтой, эрмэлзэлтэй, иимэл ушарһаа абари зангынь, түхэл шэнжэнь тус тустаа тобойн элирнэ. Уран зохёолшын түрэхын оюун бэлигтэй, шадабаритай байһые эдэ бүгэдэнь үшөө дахин гэршэлнэ гээшэ.

Совет сэрэгшын эгээ һайн шэнжэ шанарые сержант Базаров, лейтенант Дугар Цыренов («Байгалай үмэнэхи хүбүүн», «Баруун тээшэ» гэжэ рассказууд) хоёр харуулна. Шахардуу сагта ямар нэгэ аргыень заабол олоод, зүб шиидхэбэри хэһэн байдаг.

«Лейтенант Саханаев», «Батальоной командир» гэжэ рассказуудаа дайнда ошохотойгоо сасуу бэшэһэн юм. Һүүлдэнь тэдэнээ заһажа, «Наранай орохо зүг тээшэ» гэжэ баримтата туужадаа оруулһан байна. Лейтенант Саханаевай, мүн батальоной командир Николай Корчагинай образ Ж. Тумуновай дайнай үеын зохёолнуудһаа эгээл һайниинь болоно гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй.

«Талын бүргэд» гэжэ номдонь бүхыдөө арбан дүрбэн рассказ ороо. Гол түлэб удхын, байгуулалтын талаар тэдэнь хоорондоо холбоотой гэхэ гү, али нэгэ һабагшатай юм.

Энээхэн статья дотор бүхы рассказуудыень шэнжэлхы сэгнэлтэ үгэхын аргагүй. Ушар юуб гэхэдэ, бүришье урдань дайнай үеынь зохёолнууд ном боложо гараһан, шэнжэлэлдэ ороһон байха. Мэдээжэ зохёолшын рассказуудые согсолжо, тусгаар ном болгожо гаргаһаниинь һайшаалтай. Энэ номынь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэһээр гушан жэлэй алдарта ойдо зорюулагдана. Тиигээд ерэхэлээрээ, манай Буряад ороной уран зохёолшод жадааршье, гууpһааршье дайсаниие һүнөөн сохилсожо, Эхэ ороноо хамгаалалсаһан байна ха юм. Тэдэнэй нэгэн Жамсо Тумунов болоно.

А. СЕРЕБРЯКОВ.

...ялга дуун ханхинаа

...ргэшэ долоон хоног соо ...үрэй аймагаар концерт ...хаар Буряадай гүрэнэй ...рмониин буряад эстрадын ...да Буряадай габьяата ар... Гуржап Эрдынеевэй хүтэл... доро ерэбэ. Тэдэнэр түрүүшынгээ концерт Харлан ню...а табиба.

...ртистнар Сэлэнгын, Зэдын, ...аминай, Хяагтын аймагуу... абажа ерэһэн байна. Гаст... Мухар-Шэбэрэй аймагаар ...а дүүргэхэ.

... нютагайхид маниие ехэ ...ар угтажа абаба гээд ...истнар хөөрэнэ.

...эрэньшье зүб. Юуб гэхэдэ, ...б соо һуугаашад концертын ...ые хүлеэн ядан һуугаа

...нцерт буряад хүгжэ... эхилээ.

...гжэмэй һүүлдэ залуу дуу... Галина Кондратьева хэдэн ...дуулаба.

...арай ансамблиие хүтэл... Светлана Халбаевагай ... буряад ба узбек хатар... бүгэдын анхарал татаба. ...ександра Нимаева акроба... ска этюд гүйсэдхэжэ, хүн ...е ехэтэ гайхуулба.

Хүгжэм хүтэлэгшэ Геннадий Ивановой хүтэлбэри дороород, буряад, испан, румын болон бэшэшье олон хүгжэм зэдэлбэ. Программын хоорондо концертые хүтэлэгшэ Зугдар Цыдыпов үхибүүдтэ хандажа, таабаринуудые таалгаба, шог зугаатай рассказуудые хөөрэбэ.

Концертын түгэсхэлэй урда аяар холоһоо аялга татаһаар, харагшадай нэрьемэ альга ташалган доро Буряадай габьяата артист, дуушан Гуржап Эрдынеев ендэр дээрэ гаража ерэбэ. Дуушанай хонгёо хоолойн һайханда уярһан харагшад улам бүри хүхижэ, ендэр дээрэһээ табиха ехэл дурагүй, захил хэжэ байгаад дуулуулба. Иигэжэ Гуржап Эрдынеев арба гаран дуунуудые хангюурдаба.

Харлан нютагайхид гоё һайхан хатар наадатай, шог зугаатай, хүгжэм дуутай концерт табиһандань баясхалан хүргөөд, айлшадаа үдэшэбэ.

Х. ДАШИЕВА.

Бэшүүр.

...ИИСЛЭЛ ХОТЫН ...ИИТЫН транспорт

...сквагай ниитын транс... үдэр бүри 20 миллион ...уу хүниие зөөдэг юм. ...ы пассажирнуудай 77,5 ...ентнь метро, трамвай, ...лейбус болон автобу... ябадаг.

...үнөө дээрээ метрополи... хотын эгээл түргэн ба ...д транспорт гэжэ тоо...оно. Москвагай метро... дунда зэргын скорость ... 40 гаран километр ...но. Үдэр соо метрогой ...нуууд 5 миллион хүниие ... гү, али бүхы пасса...нуудай 32 процентые ...эг.

...осквагай мүнөөнэй мет... газар доогуур 160 кило... харгытай, 97 станци... гадна тэдэнэй тоо саг ...лжэ олошорно. 1975 ...й һүүл багта үшөө зур... шэнэ станци ашаглал...а оруулагдаха, харин ...тынь 13 километрээр ута ...охо. Хотын метрополи...й утые дүн хамта 450 ...ометртэ хүргэхөөр ха...лагдана.

...отын болон оршон ша...хи транспортые тааруу... хэрэглэхэ асуудал ...дхэхэ гэжэ Москва хо... хүгжөөхэ генеральна ...б соо хараалагданхай. ...трополитенэй лининүүдэй ... хото шадархи түмэр хар... уулзуур дээрэ станци...уд баригдаха юм. Плат...ормо гаталан гараад лэ ...ссажир ондоо транспорт... һууха аргатай болохо. ...ассажирнуудай газар дээ...хи транспорт болохо авто...с, троллейбус ба трам...айе саашадань хүгжөө...өөр хараалагдана. Мүнөө ...то город дотор 15 мянган ...втобус, троллейбус болон ...рамвайе хангадаг 500 га...н маршрут бии.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Моск... хотын транспорт шэнэ...гдээ. 200-гаад пассажи...е баггаахa шэнэ автобус ...он троллейбус, түргэн ба ...уулагүй трамвай, оньһон ...р ябуулагдадаг ба ...лэн һууритай автобус ... болонхой.

Москвагайхид жэлһээ ...лдэ такси олоор хэрэглэ...г болоно. Түб хотын так...омоторнууд сүүдхэдээ 600 ...нга гаран пассажирые ...өөдэг. Тусхай маршрудаар ...бадаг таксинуудыешье ...осквагайхид үргэнөөр хэрэглэнэ: 400 микроавтобус сүүдхын туршада 70 мянган пассажирые зөөдэг юм.

Дуутай шуутай трамвай үни мартагдаа. Аалин абяатай трамвай болон троллейбус, зохид ба уужам автобус мүнөө манай олонхи хото городуудта ажаһуугшадые хангана. Түргэн ябадалтай трамвай ба пневмотранспорт, монорельсовэ харгы гэхэ мэтэ олон шэнэ транспорт тэдэниие һэлгэнэ.

Москва шадархи Зеленоград хотодо һаяар эстакада баригдажа, тэрээн дээрэхи соргонууд соогуур пассажирнуудтай пневмопоезднууд ябадаг болохо. Саашадаа пневмотранспорт бүри үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болохо юм. Тэрэ почто, эдеэ хоолой продуктнууд болон бусад эд бараа, мүн ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилдэг газартань зөөдэг болохо (Москвагай хэдэн районуудта иимэ гурим хүдэлдэг болонхой гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй).

Хотын транспортын харгы ябаган харгыһаа холуур гараха, автомобильна тоннельнүүдые газар доогуур бариха, арад зоной ажаһуудаг районуудта транспортгүй зононуудые байгуулха гээшэ энэ асуудалые тон зүбөөр шиидхэлгэ болоно. Түүхэдэ хабаатай хото городой районуудта, түсэблэлгын зононуудай түбүүдтэ, спортивна болон выставкын бүлэг барилганuудай районуудта транспортгүй зононуудые байгуулха шухала.

Ажаһуудалай зононууд ба промышленна районуудые тааруулан хубаарилга хадаа совет хотонуудые барилгын шухала туйлалтануудай нэгэн болоно. Хотын газар дайдые түсэбэй ёһоор хэрэглэлгэ — транспорт зүбөөр эмхидхэхэ, эдэ зононуудай дунда түргэн ба найдамтай холбоо хангаха арга олгоно бшуу. Ехэ хотонуудта ажаһуугшадые 35—40 минутын туршада ямаршье буланда түргөөр, зохидоор ба аюулгүйгөөр хүргэхэ гээшэ транспортна шэнэ гуримай гол зорилго болоно.

Виктор ИВАНОВ,
профессор,
НИИАТ-ай директор.
(АПН).

«ИСКРА РЕВОЛЮЦИИ» ТИПОГРАФИИН НОМУУДЫЕ БҮХЫ ДЭЛХЭЙ УНШАНА

Москвагай Ажалай Улаан Тугай орденто № 7 типографи оронойимнай полиграфиин эгээл оньһожоруулагдамал предприяти болоно. Тэрэнэй продукци хадаа совет гадаадын үзэл сурталай хүдэлмэриин эгээл дайшалхы зэбсэг болодог юм. Типографида дэлхэйн 50 гаран хэлэн дээрэ хэблэгдэн гаргагдаһан номууд хилын саадахи 100-гаад оронуудта эльгээгдэдэг байна. Мүнөө тус предприятиин коллектив В. И. Ленинэй зохёолнуудые вьетнам хэлэн дээрэ хэблэн гаргаха гэһэн харюусалгатай, хүндэтэйшье даабари абанхай.

Мүн типографида Л. И. Брежневэй «Ленинэй замаар» гэһэн зохёолые бага формадаар хэблэхэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Энэ номууд КПСС-эй XXV съездын нээгдэхэ үеэр гаргагдаха юм.

Тус предприятиин коллектив олон жэлэй туршада Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хабаадажа, 16 квартал удаагуур түрүү һуури эзэлэнхэй хүдэлжэ байдаг. 1975 оной түрүүшын хахадай түсэб уялганууд эндэ болзорһоо урид дүүргэгдэнхэй. 45 хүдэлмэрилэгшэд табан жэлэйнгээ түсэбые гурбан жэл найман һара соо дүүргэһэн юм. Предприятиин коллектив 1975 онойнгоо түсэбые болзорһоонь гурбан һараар урид дүүргэхэ уялга абанхай.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Л. И. Брежневэй «Ленинэй замаар» гэһэн ном. Типографиин хэблэгшэ Ю. А. Андреев. Энэ хүдэлмэришэн 1975 онойнгоо түсэбые декабриин 1-дэ дүүргэхэ гэһэн уялга абанхай.

ТАСС-ай фотохронико.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ГЕРОЙН ШАНДА ХҮРТЭГШЭД

Буряадай АССР-эй сэрэгэй комиссариат республикын физкультура, спортын комитедтэй, ДОСААФ-ай областной комитедтэй суг хамта мэргэн буудалгаар Советскэ Союзай Герой Ж. Е. Тулаевай нэрэмжэтэ шанда хүртэхын түлөө заншалта мүрысөө ерээдүйн сэрэгшэдэй хоорондо үнгэргэбэ. Республикын аймагуудһаа 19 команда энэ мүрысөөндэ хабаадалсаа.

Мэргэн буудадаг спортсменүүд энэ шанга тулалдаанда һайнаар бэлдэһэн байна. Юуб гэхэдэ, аймагуудта үнгэргэгдэһэн тэмсэлдэ эрхим дүн туйлаһан залуушуул республиканска мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэтэй болохо байгаа бшуу. Мүрысөөнэй эхилхын урда тээ Буряадай АССР-эй сэрэгэй комиссар Д. Д. Гончиков, ДОСААФ-ай областной комитедэй түрүүлэгшэ А. И. Коржов гэгшэд мэргэн буудалгын спортын удха шанар, мүрысөөнэй зорилго тухай сугларагшадта хөөрэжэ үгөө.

Хоёр үдэрэй туршада шанга тулалдаанай болоһоной эсэстэ эрхимлэгшэд тодорбо. Бага калибрай винтовкоор буудаһан эдиршүүл А. И. Агеев, Н. И. Курдюков, А. М. Орлов, Г. Ю. Тищенко, Н. Ю. Таракановский гэгшэд, тиихэдэ сэрэгэй винтовкоор буудаһан Н. И. Курдюков, К. С. Филиппов, П. В. Лиленко, В. А. Борисов гэгшэд сагаалсаяа мэргэнээр тудажа, бусадай дундаһаа шалгараа. Илагшадта Хүндэлэлэй грамотанууд, дурасхаалай бэлэгүүд барюулагдаа.

Өөһэд өөһэдынгөө бүлэг соогоо нэгэдэхи һуури эзэлһэн Железнодорожно районой болон Хориин аймагай командануд Советскэ Союзай Герой Ж. Е. Тулаевай нэрэмжэтэ кубогуудаар, нэгэдэхи шатын дипломуудаар шагнагдаа. Хориин аймагай эдиршүүл хоёр жэл удаагуур өөһэдынгөө бүлэг соогоо түрүү һуурида гараһан байна гэжэ эндэ тэмдэглэмээр. ДОСААФ-ай районно комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Бадмаев энээндэ яһала габьятай байха юм.

Октябрьска районой болон Баргажанай аймагай командануд хоёрдохи, Советскэ районой болон Түнхэнэй аймагай спортсменүүд гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Мэргэн буудалгын спортые республика дотор саашадань хүгжөөлгэдэ үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөнэй аша туһатай байһаниинь лабтай.

И. СУХАНОВ.
Буряадай АССР-эй сэрэгэй комиссарнадай политическэ таһагай пропагандист.

БОЛОҺОН УШАР

ГУРБАТАЙХАН ХҮБҮҮН АБАРАГДАБА

Һүүлэй үедэ хура бороогой хэдэн үдэр удаагуур ехээр ороходо, Зэдэ гол үерлэжэ, эрьеһээ халяад, нуга талаар шааян урдаба. Хүүен хааян дура зоргоороо аашалһан уһан нэлэнхы дайда эзэлжэ, Петропавловка тосхоной хаяа хадхан хүрэжэ ерэбэ. Тосхоной захада ажаһуудаг Шишмаревтоной гэрэй газаагуур үерэй мушхарһан уһан шааяба. Энэ айл үхибүүдээ нюдэнһөө алдангүй харадаг болобо.

Тиигэбэшье гурбатайхан хүбүүниинь харааһаа алдагдажа, газаашаа гарашаһан байгаа. Гүлмэрхэн хүбүүн уһа оймоноб гэхэдээ урасхалда абтажа, арбаганаһаар зомгоол мэтэ урдажа эхилбэ. Зол болоходоо эгээл энэ үедэ Шишмаревтоной гэрэйнь хажуугаар үнгэржэ ябаһан комсомол хүбүүд Виктор Шишмарев, Александр Кожевников гэгшэд тэрэниие обёоржорхибо. Тэдэнэр хубсаһаяа тайлаха сүлөөгүй, уһа уруу гүйлдэн орожо, хөөһэ бушхан шууяжа байһан уһанда тамаран, хүбүүнэй хажууда хүрэжэ ерэбэ.

Уһа ехээр залгиһандаа голгүй болошоод хэбтэһэн хүбүүе эдэ хоёр залуушуул эрьедэ гаргаһаар искусственна аргаар амилуулжа, массаж хэжэ гол оруулаа. Иигэжэ комсомолшуудай туһаламжын ашаар гурбатайхан хүбүүнэй ами наһан абарагдаа һэн.

Б. ЖИГЖИТОВ.

ЗАҺАРШАГҮЙ ХОЙШОЛОНТОЙ ОҺОЛ

Мухар-Шэбэрэй дунда һургуулиин мэдэлэй «ГАЗ-51» түхэлэй автомашина Мухар-Шэбэр тосхонһоо Бэшүүр ородог харгын 11-дэхи километртэ хүмэриһэн байна. Энэ газар дороһоо гараһан гай тодхор хэнэй гэмээр болооб? Энэмнай гэнтэшье болоһон гай бэшэ юм. Жолоошон машинын залуур барихаһаа бүри урид энээниие эхилээ. Жолоошон Е. М. Гусляков энээндэ сүм зэмэтэй. Юуб гэхэдэ, гэнэ оһолой болоһоной һүүлээр медицинскэ шалгалта хэжэ үзэхэдэ, тэрэ машинын залуур барихынгаа урда тээ архи ууһан, һогтуу байба.

Тиимэһээ Гусляков ойр тойронойнгоо байдал гүйсэд анхархаяа болиһон мүртөө, машинаяа бүри түргөөр гүйлгэжэ эхилһэн байха юм. Иигэжэ тэрэнэй нюдэнэй урдуур хамаг юумэн ираганан манараад, машинань хажуу тээшээ хадуураа бшуу. Архи багаханааршье һаань ууһан хүнэй толгой дүйрэжэ, һэримжээ алдадаг байна. Гэбэшье зарим хүнүүд «зуун грамм» барижархихада бэе хүнгэн, зохид болошодог гэһэн һанамжа баримталдаг заншалтай. Энэ тон буруу һанамжа. Түрүүшээр бэе һэргэг болоһон шэнги байхадаашье магад. Энээгээр хүнүүд «мэхэлэгдэнэ» гээшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, нэгэ хэдэн сагай үнгэрхэдэ архи ууһан хүнэй тархи манараад, юугээшье ойлгохоёо болишодог. Илангаяа машинын жолоо барижа ябаһан хүн энэ һанамжаар мэхэлэгдэжэ, заһаршагүй хойшолонтой оһолдо ородог байха юм. Олон тоото баримтанууд энээниие гэршэлнэ.

Энэшье удаа иимэ оһолһоо «зайлажа» холо ошоогүй. Машинын хүмэриһэнэй эсэстэ нэгэ пассажир наһа бараһан, жолоошон өөрөө болон хоёр хүн гэмтэлдэ ороһон байна. Жолоошон Гусляков хуулиин ёһоор зэмээ амсаха юм бээзэ. Гэбэшье машина соо һуужа ябаһан бусад хүнүүд юунэй түлөө гэмтэлдэ орохо болобо гээшэб? Нэгэ хүнэй журамаа алдаһан, бодолгүй ябадал гаргаһанай гэмээр заһаршагүй хойшолонтой гэнэ оһол болоо бшуу. Теэд республикын харгы замда, городой үйлсэ гудамжада иимэшүү гэнэ оһол үдэр бүри хэды олон болојо байдаг гээшэб. Энээниие гэршэлһэн нэгэ тоо, баримта дурдая. 1974 ондо һогтуу жолоошодой гэмээр 426 дахин гэнэ оһол болоо гэхэ гү, али жолоошодой гэмээр харгы замаар ябаха дүрим хазагайруулһанһаа тохёолдоһон бүхы гэнэ оһолой 52 процентнь болоно.

Буркоопсоюзай автобазын жолоошон А. А. Викулов һогтуугаар «Жигули» автомашина хүмэрюулжэрхиһэн байна. Хажуудань һуужа ябаһан хүн хүндөөр гэмтээ. Гэнэ оһол болоһые тэмдэглэдэг дэбтэр шалгажа үзэхэдэ, 1-дэхи, 2-дохи шатын һогтуу хүнүүдэй машинын жолоо барижа ябаһаниинь элирһэн байха юм. Тэрээнһээ гадна, бага сага архи ууһан ама халамгай жолоошодшье дайралдадаг. Иимэ ама халамгайгаар машинын залуур барижа ябаһан республикын Хүдөө ажахын министерствын ажал ба аюулгүй байдалые сахиха бүлэгэй талаар ахалагша инженер А. Б. Борхонов зайн галай линиин бахана машинаараа мүргүүлжэрхёо. Иигэжэ тэрэ гүрэнэй машиные хохидолдо оруулаа. Тэрэнэй бэшэһэн тайлбари-бэшэг соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Машинаараа гүйлгэжэ ябатараа хажуу тээшээ халта хараад абахатайгаа адли бахана мүргэжэрхёоб. Энээнэйнгээ түлөө ГАИ-да баригдаһан байнаб. Сэхыень хэлэхэдэ, нэгэ аяга улаан архи, нэгэ шэл пиво уугаа һэм».

Харгы замаар ябаха дүримые наринаар сахиха уялгатай хүнэй иимэ хүнгэн ябадал гаргаһаниинь гайхалтай. Юуб гэхэдэ, албан тушаалаараашье харгыгаар ябаха дүрим хазагайруулагшадтай шангаар тэмсэхэ хүн болоно бшуу.

Һогтуугаар машинын жолоо барижа ябаһан хүнүүдые ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэдэй байлгахадань, ямаршье гэнэ оһол хээгүйбди гээд арсадаг, гомдол баридаг байна. Теэд гэнэ оһол хэды олон тохёолдоно гээшэб! Архи балгаад, машинын жолоо бариһан хүнүүдэй урда заһаршагүй хойшолонтой гэнэ оһол заатагүй хүлеэдэг гэжэ жолоошодто үшөө дахин һануулая.

В. МАЛЬЦЕВ,
ГАИ-ай пропагандын таһагай инструктор.

Футбол
ЭРХҮҮГЭЙ «АНГАРА»—ЗОНЫН ЧЕМПИОН

Футболоор эдиршүүлэй дунда Россиин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө Сибирь болон Алас-Дурнэ зүгэй зонын мүрысөөн республикымнай ниислэл — Улаан-Үдэ хотодохи Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ табан үдэр соо боложо дүүрэбэ.

Һүүлэй хоёр үдэр дүрбэн наадан шанга тэмсэлдэ үнгэржэ, мүрысөөнэй эсэсэй дүнгүүдтэ ехээр нүлөөлһэн байна: «Старт» (Ангарск) — «Сэлэнгэ» (Улаан-Үдэ) — 2:1, «Ангара» (Эрхүү) — 6-дахи ДЮСШ (Улаан-Үдэ) — 2:1, «Ангара» — ДЮСШ (Кемеровэ) — 6:2, «Старт» — 6-дахи ДЮСШ — 0:2.

Ангарск хотын «Старт» Улаан-Үдын «Сэлэнгын» эдир футболистнуудтай түрүүлэн талмай дээрэ гаража наадаба. Эндэ бэлэхэнээр шүүхэбди гэжэ нёдондо жэл зоно соогоо илаһан Ангарскын эдиршүүл һанаһан байгаа хэбэртэй. Тиин уулзалгын эхилэмсээр эдэнэр һула муугаар наадаһан байна. Энээнэйнгээ түлөө уданшьегүй хэһээгдэбэ. Улаан-Үдын 65-дахи дунда һургуули энэ жэлдэ дүүргэһэн Виталий Привалихин (№ 10) дамжуулга абамсаараа, урагшаа шуумайжа, нүгөөдынгөө хамгаалагшадые мэхэлэн, тоо нээбэ—1:0. Теэд манай эдир футболистнууд саашадаа эдэбхиеэ бүрин гартаа абажа шадаагүй.

—Нэгэдэхи нааданай һүүлшын минутада, мүн нааданай хоёрдохи хахадта айлшаднай һайнаар наадажа, 2:1 тоотойгоор шүүбэ. П. Харченко (№ 9), В. Крикунов (№ 14) эндэ шалгараа, — гэжэ транспортын «Локомотив» бүлгэмэй эдиршүүлэй тренер С. Г. Сергеев хэлэнэ.

Һүүлээрнь Эрхүүгэй «Ангара» хүүгэдэй спортын 6-дахи һургуулиин футболистнуудтай наадаба. Эндэ оройдоол 10 минутын үнгэржэ байхада ниислэл хотымнай 50-дахи дунда һургуулиин 9-дэхи класс дүүргэһэн Миша Трифонов (№ 10) «Ангарын» хамгаалагшадай алдууе һамбаашалжа, амжалта туйлаа. Гэбэшье 5 минутын үнгэрһэн хойно хамгаалалтада туһалагша Саша Лобановай бүмбэгэ үдьхэлжэрхихэдэнь, манай вратарь Сережа Бельков тэрэниие нюдаргаараа сохижо, дээшэнь хөөрүүлжэрхибэ. Тингэжэ айлшаднай буланһаа сохилто хэбэ. Эндэ С. Алексеев (№ 12) хөөрсэгэнөөн соогуур тоогоо тэгшэлһэн байха юм. Хоёрдохи таймай 12-дохи минутада хамгаалагша А. Федоров (№ 3) илалтаяа бэхилээ.

Зонын мүрысөөнэй һүүлшын үдэр Эрхүүгэй «Ангара» Кемеровэ хотын хүүгэдэй спортын һургуулиин спортсменүүдые 6:2 тоотойгоор шүүжэ, 7 очкотой болоһон байна.

Энэ нааданай дүүрэмсээр ямар командын илажа гараха байһаниинь үшөөл элирээдүй байба. Ангарскын «Старт» һүүлшынгээ уулзалгада илабал, 7 очко абаад, чемпион болохо ёһотой һэн. Ушарынь юуб гэхэдэ, сохижо оруулһан, алдаһан бүмбэгынгөө тоогой илгаагаар булюу байгаа.

Тиин Ангарскын «Старт» Улаан-Үдын хүүгэдэй спортын 6-дахи һургуулиин футболистнуудтай наадахала талмай дээрэ гарахадаа, заабол илажа гараха гэһэн зорилго урдаа табиба. Теэд өөһэдынгөө хүсэл эрмэлзэлдэ булигдажа шүүгдэхэдээ, гурбадахи һуури эзэлхэ ушартай болоо. Эндэ хүбүүднай али бүхы талада — хамгаалалтада, добтолгодо — булюу һайнаар наадаба. 45-дахи дунда һургуули дүүргэһэн Женя Сахинов (№ 17) тоо нээгээ.

— Забһарлалгын һүүлхэнээр Ангарскын эдир футболист Саша Быков хэдэн удаа гурим эбдэжэ, наадаха эрхэеэ хаһагдажа, талмай дээрэһээ гаргагдаһан байгаа. Энэнь «Стартын» эдиршүүлэй нёдондонойнгоо амжалта дабталгада муугаар нүлөөлөө, — гэжэ мүрысөөнэй ахамад судьягай орлогшо Ю. К. Поздоровкин хөөрэнэ.

Улаан-Үдын түмэр замай техникумэй 2-дохи курсын студент Александр Ростовский (№ 16) манайхин соо һоо илангаяа һайнаар наадаба. Хоёрдохи таймай 22-дохи минутада «Стартын» вратарь С. Садчиковай алдуу гаргахадань, тэрэ нааданай тооё 2:0 болгожорхёо. Судья Н. Талалаевай (Красноярск) жэмбүүр үлеэлгээр зонын мүрысөөн дүүрэбэ. Сэхыень хэлэхэдэ, эдиршүүлнай зоно соогоо илажа гараха аргатай байгаа гэжэ һанагдана. Ушарынь юуб гэхэдэ, Эрхүүгэй «Ангарые» шүүжэ ябатараа, эдэбхиеэ һулаоруулан, булигдашоо һэн.

Мүрысөөнэй дүнгөөр 7 очкотой болоһон Эрхүүгэй «Ангара» манай XXI зонын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, ресспорткомитедэй дурасхаалта кубогаар, 1 шатын дипломоор шагнагдаба (тренерынь А. М. Бухаров). Тингэжэ эдэнэр мүрысөөнэй 2-дохи шатада хабаадаха эрхэдэ хүртөө. Улаан-Үдын хүүгэдэй спортын 6-дахи һургуулиин футболистнууд хоёрдохи һуури эзэлбэ—6 очкотой (тренерынь В. Б. Шантаков). Манайхинһаа 1 очкогоор гээгдэһэн нёдондо жэлэй чемпион — Ангарскын «Старт» удаадахи һуурида гараһан байха юм.

Түрүү һууринуудые эзэлһэн командануудай тренернүүд, судьянар Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
телефон·телеграф·радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

«Союз»—«Аполлон» гэжэ программаар замбуулин дайдада хэгдэһэн совет-американ элитэ ехэ туршалга гадаадын хэблэлэй гол анхаралда байһаар. «Союз», «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосонуудай хамтаараа ниидэлгэ бата эб найрамдал хангаха арга олгоһон амгалан гуримаар зэргэ оршохо гол ёһоной һүлдэ тэмдэг болоо гээд Чехословакиин «Руде право» газетэ бэшэнэ. Замбуулин дайдада уласхоорондын харилсаа тогтоохо гээшэ энэ хамтын туршалгын гол зорилго болоһон байгаа.

Совет-американ хамтын туршалга амжалтатайгаар дүүрэбэ. Энэнь хамтаараа замбуулин дайда шэнжэлхэ хэрэгтэ харгы зам нээхэһээ гадна, уласхоорондын шахардуу байдал һулаоруулхын тула зүүн ба баруун оронуудай хоорондохи харилсаае һайжаруулхын түлөө США-гай, СССР-эй ехэ оролдолго гаргажа байһыень элирхэйлэн гэршэлээ гээд Японой «Хоккайдо симбун» газетэ бэшэнэ. КПСС-эй Центральна Комитедэй, Совет правительствын бэелүүлдэг эб найрамдалта, амгалан гуримаар зэргэ оршохо политикын ашаар энэ амжалта туйлагдаха аргатай болоһон байна.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй гурбадахи шатада олон оронуудай газетэнүүд анхаралаа ехээр хандуулна.

Энэ зүблөөнэй түгэсхэлэй шатада политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшадай, гүрэнүүдэй толгойлогшонорой хабаадажа, хамтын документ абаха байһаниинь шухала удха шанартай гэжэ Италиин «Унита» газетэ бэшэнэ.

Уласхоорондын шахардуу байдал һулаоруулхын түлөө Советскэ Союз, социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронууд үргэнөөр тэмсэжэ, Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгануудые эсэргүүсэн. Дүтын Зүүн зүгэй байдалые гуримшуулхын түлөө араб арадуудай хэдэг тэмсэлые үргэнөөр дэмжэнэ гээд Венгриин «Непсабадшаг» газетэ бэшэнэ.

Португалидахи байдалда гадаадын хэблэл ехэ анхаралаа хандуулна. Тодорхойлон хэлэхэдэ, Португалиин революци мүнөө хүгжэлтынгөө эгээн хүшэр бэрхэшээлтэй үедэ ороод байна гэжэ Франциин «Юманите» газетэ тэмдэглэнэ. (ТАСС).

ХЬЮСТОН

„Аполлон" гэжэ замбуулинай онгосо ниидэһээр

ТАСС

Американ астронавтнууд Т. Стаффорд, В. Бранд, Д. Слейтон гэгшэд «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосоор ниидэн, научна туршалгануудые хэжэ үргэлжэлһөөр. Бүмбэрсэг дэлхэйн элдэб районуудай дүрэ зурагуудые буулгажа абаһан байна.

Үнгэргэгдэһэн туршалганууд тухай Ниидэлгэ залан хүтэлхэ түбэй абаһан даб дээрэхи мэдээсэлнүүд угаа һонирхолтой. Рентгенэй гэрэл туяагай сасаралгын үедэ бэелүүлэгдэхэ хэдэ хэдэн асуудалнууд хангалтагүйгөөр шэнжэлэгдээ. Ушарынь юуб гэхэдэ, энээниие бэелүүлхэ электронно түхеэрэлгэнь эбдэрһэн байна. Ниидэлгэ залан хүтэлхэ түб хүлеэһэн баримтануудаа мүнөө болотор абажа шадаагүй байһаар.

Астронавтнуудай бэенүүд һайн гэжэ Ниидэлгэ залан хүтэлхэ түбтэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ мэдээсэгдэбэ.

НИКОЗИ

Кипртэхи байдал

ТАСС

Кипрэй грек ба түүрэг бүлэгүүдэй түлөөлэгшэд Г. Клиридисэй, Р. Денкташай хоорондо уулзалга эндэ болобо. ООН-ой пресс-албанай мэдээсэһэнэй ёһоор, ороной бүхы хүн зоной аша туһада харюусаһан хэдэ хэдэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ. Кипрэй ерээдүйн Түбэй правительствын зорилгонууд ба эрхэ түлөөлэлгэнүүд тухай дурадхалнуудые Денкташ ООН-ой Генеральна секретарнин Киприэ байдаг тусхай түлөөлэгшөөр дамжуулан, грек талада барюулһан байна.

Национальна Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй хамтын заседани июлиин 22-то Кипрэй президент Макариосай түрүүлэлгэ доро үнгэргэгдөө. Тусхай коммюнике дотор хэлэгдэһэнэй ёһоор, Кипрэй асуудалые шиидхэхэ хөөрэлдөөнүүдэй гурбадахи шатые Венэдэ зарлаха тухай асуудалые хаража үзэхэ байна. Түбэй правительствын зорилгонууд тухай түүрэг талын дурадхалнууд таарамжагүй байна гэжэ энэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ гээд хэблэл мэдээсэнэ.

Хөөрэлдөөнүүдээ үргэлжэлүүлхын тула Г. Клиридис, Р. Денкташ Венэ ошохоёо мордобо.

ВАШИНГТОН

Дж. Фордын хөөрөөн

ТАСС

США-гай президент Дж. Форд «Тайм» журналай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, совет-американ харилсаанууд тухайда, дэлхэй дээрэхи юрэнхы байдал тухайда тогтожо хэлэбэ.

Совет-американ харилсаан юрэнхы дээрээ хоёр талада ехэ аша туһа үгэжэ байна гээд Дж. Форд мэдүүлээ. Эрдэм наукын, элүүрые хамгаалгын, оршон тойронхи байгаалиие хамгаалгын асуудалнуудаар харилсаа холбоомнай һайнаар хүгжэнэ.

Шахардуу байдал һулаоруулхые оронуудай хүсэжэ байһан сагта американ-совет харилсаае саашадань һайжаруулха шухала гээд этигэн найданабди гэжэ президент тэмдэглээ. Энэ ушар США-гай ба Советскэ Союзай хоорондохи харилсаае улам һайжаруулха байна.

Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай совет-американ хөөрэлдөөнүүд ехэ удха шанартай гэжэ Дж. Форд тэмдэглээ. Энээнтэй дашарамдуулан, совет-американ хүтэлбэрилэгшэдэй Владивостогто болоһон хамтын уулзалгын үедэ энэ асуудалаар ехэ амжалта туйлагдаһан байна. Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүдэй нэгэдэхи шата гаталагдаа. Энээнэй хоёрдохи шатань бүри шухала байха юм. Энэнь стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай асуудалаар США-гай ба СССР-эй хоорондо шэнэ хэлсээ баталха арга олгохо байна.

Хэрбээ иимэ хэлсээнэй баталагдаа һаань, Холбоото Штадууд сэрэгэй «нэгэ жэгдэ» бюджедтэй байдагшуу болохо ёһотой гэжэ президент хэлэбэ. Үгы гэбэл, США-гай сэрэгэй гаргашанууд нилээд үргэдхэгдэхэ юм.

Дүтын Зүүн зүгэй асуудалда тогтожо хэлэхэдээ, энэ район эгээл аюултай байна гээд Дж. Форд сэхэ руунь мэдэрбэ. Дэлхэйн энэ райондо хёмороо зүришэлдөөнэй гарахыень США хүсэнэгүй гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

НАТО-гай урда хубидахи байдал шахардуу байна. Кипрэй асуудалаар Грециин ба Турциин хоорондо хёмороо зүришэлдөөн болоно. Португалидахи байдал улам түгшүүрилтэй гээд президент мэдүүлбэ.

Вьетнамай Демократическа Республикада жэл бүри хэдэн арбаад мянган тонно загаһан баригдадаг юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тхакба гэжэ нуур дээрэ загаһа барилгын үедэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ЛОНДОН

Хоорондоо этигэл найдалтай байхын түлөө

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй түгэсхэлэй шатые энээндэ хабаатай оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар байгша оной июлиин һүүл багта Хельсинкидэ үнгэргэхэ шухала гэжэ Англиин правительство тэмсэнэ гээд гадаадын хэрэгүүдэй гүрэнэй министр Рой Хэттерсли ниитэ Европын зүблөөн тухай асуудалаар общинануудай палатада үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Хельсинкидэ үнгэргэгдэхэ зүблөөн Европын оронуудай хоорондо этигэл найдал тогтоохо зорилготой, уласхоорондын шахардуу байдал һулаоруулха гэһэн юрэнхы политикада туһа хүргэхэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Энэ зүблөөн Европо түбиин оронуудай арадуудай хани барисаае улам бэхижүүлхэл.

НЬЮ-ИОРК

АМГАЛАН БА АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛДА ХОРО ХҮРГЭНЭ

ТАСС

Араб оронуудай газар нютагуудые Израилиин булимтаран эзэмдэлгэ ООН-ой Уставые, хүнэй эрхэнүүдэй бүгэдэ ниитын декларациие бүдүүлигээр эбдэһэн ушар болоно гэжэ хүнэй эрхэнүүд тушаа ООН-ой комиссиин эндэ тарааһан тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Дүтын Зүүн зүгтэ болоһон дайн байлдаануудай эсэстэ булимтаран эзэмдэгдэһэн газар нютагуудта хүнэй эрхэнүүдые бүдүүлигээр эбдэжэ байһан тухайнь энээн дотор хэлэгдэнэ. Араб газар нютагуудые Израиль булимтаран эзэмдэхэдээ, хүнэй үндэһэн эрхэнүүдые, сүлөөтэ байдалые бүдүүлигээр эбдэнэ гээшэ.

Булимтаран эзэмдэһэн газар нютагуудһаа һуурин хүн зониие үлдэн гаргажа, Израиль эндэ һууршахые ороддоно. Булимтаран эзэмдэһэн газар нютагуудта Израилиин бэелүүлдэг политика дайнай үедэ граждан хүн зониие хамгаалха тухай 1949 оной Женеводэхи конвенциие, ООН-ой зохихо тогтоолнуудые хазагайруулһан ябадал болоно гээд документ дотор хэлэгдэнэ.

Хүнэй эрхэнүүдэй асуудалнуудые шиидхэдэг комисси ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхаймда тогтоол барюулаа. Энээниие ООН-до хабаатай бүхы правительствануудта, зохихо зургаануудта дамжуулан мэдээсэхэ, ООН-ой Генеральна Ассамблейн ээлжэтэ сесси дээрэ энэ асуудалые хаража үзэхэ гүйлтатайгаар тэрээндэ хандаба.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хэлхеэ холбоое мүнөөнэй эрилтэнүүдэй ёһоор табиха» — түрүү бэшэг. «Таряа хураалгын амисхаал» — В. Бадмаевай статья. «Зорилгонууд хараалагдаһхай» — М. Николаевай корреспонденци. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Хүмүүжүүлэгшые хэн һургахаб?» — Ф. Бурдуковскиин статья. «Саад ургуулгын научна түб» — П. Натаевай статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Аша үрэ ехэтэй харилсаа холбоон» — Г. Радионовой статья. «Ажалай четверть» — Л. Рудченкын статья. ТАСС-ай фото-һонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Аяншалгын зүргэнүүд хүнгэн бэшэ юм» — В. Бойкын тэмдэглэлнүүд. Н. Ефимовэй корреспонденци.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Телевизионно фильмүүдэй бүхэсоюзна харалгын шанда хүртэһэн фильмүүд». 10.45 — «Фольклор» гэжэ ансамбль наадана. 11.00 — «Енисейдэхи уулзалганууд». 11.40—11.50 — Забһарлалга. 11.50 — «Мазовше» гэжэ ансамблиин концерт (үнгэтэ). 12.30 — «Время». 13.00 — «Орбитаһаа мэдээсэлнүүд». 13.15 — «Орленок» гэжэ телестудиин концертын зал. 14.00 — Шэнэ һонин. 14.15 — «Зураг бүхэндэ — наран» (үнгэтэ). 14.30 — «Аполлон» онгосын бууһан тухай репортаж. 14.45 — «Фольклор» гэжэ ансамбль наадана (үнгэтэ). 15.00 — «Хүн. Газар дэлхэй. Замбуулин» (үнгэтэ). 15.45 — «Братья Карамазовы» — кинофильм (3-дахи сери, үнгэтэ). 17.00 — «Орбитаһаа мэдээсэлнүүд». 17.15 — Концерт (үнгэтэ). 18.10 — Р. Скоттын концерт (үнгэтэ). 18.30 — СССР-эй арадуудай спартакиада дээрэ. Теннис. 18.45 — «Хүн. Газар дэлхэй. Замбуулин». 19.30—19.40 — Забһарлалга. 19.40 — «Орбитаһаа мэдээсэлнүүд». 19.55 — «Братья Карамазовы» — кинофильм (3-дахи сери).

Улаан-Үдэ. 21.10 — «Прогресс» гэжэ программа.

«Орбита». 21.45 — «Алтан нотонууд» — концерт (үнгэтэ). 22.40 — Р. Скоттын концерт. 23.00 — Шэнэ һонин. 23.15 — «Братья Карамазовы» — кинофильм (3-дахи сери). 00.30 — «Аполлон» онгосын бууһан тухай репортаж.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.20 — Телевизионно һонин. 19.40 — «Энэниие хэншье мэдэхэ ёһотой» — хөөрөөн. 20.10 — Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан концерт.

«Орбита». 21.10 — «Енисейдэхи уулзалганууд».

ВАШИНГТОН

Шиидхэгдээгүй асуудалнууд

ТАСС

Орон дотор үйлэдбэрилэгдэн абтаһан нефтиин үнэ сэнгые хиинаха ябадалые удаа дараалан болюулхаар хараалжа, правительствын абаһан хуулиин проектые американ конгрессэй түлөөлэгшэдэй палата буруушааба. Конгрессэй абаһан хуулиин проектдэ президент Дж. Фордын хорюул табиһанай үглөөдэрынь иимэ шиидхэбэри абтаһан байха юм.

Элшэ хүсэнэй асуудалнуудые шиидхэхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха талаар конгрессэй ба правительствын хоорондо шанга тэмсэл боложо байһаар.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» июлиин 23-да Москвада үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 2 (автоспорт), 10 (буер), 19 (академическэ һэлюурдэлгэ), 42 (хүндэ атлетикэ), 43 (фехтовани), 45 (футбол);

«Спортлото-2»: 16 (гимнастика), 24 (сана), 27 (мотоспорт), 28 (стол дээрэ наададаг теннис), 31 (тамаралга), 43 (фехтовани).

(ТАСС).

УНШАГТЫ[...]
һонирхохо[...]
байхат

ПУШКИНСКА ТҮРҮҮШЫН УНШАЛГАНУУД

*ЭНДЭ сүлэлгэдэ байһан [...]
декабрист В. К. Кюхельбе[...]
үүсхэлээр 130 жэлэй урда [...]
Ууралай саанахи Смолино [...]
бүтүү бүглүү бишыхан тос[...]
до түрүүшынхеэ үнгэргэгд[...]
Пушкинска уншалганууд [...]
заншалта болонхой. Ли[...]
суг һураһан А. С. Пушк[...]
дурасхаалда зорюулагд[...]
поэзиин һайндэрые 1845 [...]
зун Тобол мүрэнэй эрье [...]
хи таряашанай юрын урса [...]
тэ тэрэ эмхидхээ һэн гээд [...]
кивүүд соогоо хизаар нюта[...]
шэнжэлэгшэдэй олонхон [...]
ментнүүд элирхэйлэн гэрш[...]
нэ. 1825 оной декабрь һар[...]
Сенадай талмай дээрэ боло[...]
ушарта эдэбхитэйгээр хаб[...]
даһанайнгаа түлөө Курган[...]
сүлэгдэһэн хүнүүд Пушки[...]
түрүүшын уншалгада хаба[...]
хаяа сугларһан байгаа.*

*Тиимэһээ Сенадай тал[...]
дээрэ болоһон восстаниин [...]
жэлэй ойдо зорюулжа, поэ[...]
һайндэрые энэ жэлдэ Смол[...]
до үнгэргэхые Ууралай саан[...]
литераторнууд шиидхэбэ.*

ЛЕВ ТОЛСТОЙН БЭЛЭГ ГҮ?

*ЛЕВ Николаевич Толсто[...]
шэлээр шудхагдаһан биш[...]
бюст Минусинскда ажаһу[...]
Ю. З. Деревягинагай г[...]
50 гаран жэл соо хадагала[...]
жа байгаа. Мүнөө тэрэ Ми[...]
синскын хизаар нютагаа [...]
жэлгын музейдэ табигд[...]
Энээнэй түүхэ юрэ бусын ю[...]*

*Эрхэ сүлөөдэ дуратай, [...]
тэй уран дархан, таряа[...]
Тимофей Бондарев хаанта [...]
гаар хашагдажа, иишэ сүлэг[...]
һэн юм гэхэ. «Ажалша бүхэ[...]
байлга ба альбан хойрог [...]
дал гэхэ гү, али таряашан[...]
илалта» гэһэн зохёол [...]
тэрэ үеынгөө общество [...]
юун гэжэ һанадагаа бэшэ[...]
помещигүүдые, чиновнигууд[...]
хайра гамгүйгөөр шүүмжэл[...]
Энэнь Л. Н. Толстойн [...]
ороһон байгаа. Таряашан[...]
уран хурса хэлэн, тэрэнэй [...]
циальна һанал бодол, фи[...]
софско үзэл суртал Толстой[...]
дура татаһан байна. «Энэ [...]
бэшэг минии хүдэлмэридэ [...]
нүлөө үзүүлхэ байна» гэжэ т[...]
рэ бэшэһэн юм.*

*Бондарев тухай Лев Ник[...]
лаевич статья толилуулба. Т[...]
хэмжээгээрээ бүри ехэ ю[...]
хэблүүлхэ гэхэдэнь, хаанта [...]
сагай цензура зүбшөөбэгүй.*

*Һаяхан музейдэ дамжуула[...]
дан үгтэһэн Лев Николаевич[...]
бюст Тимофей Бондаревто б[...]
лэг болгогдон үгтэһэн бай[...]
ха гэжэ музейн эрдэмтэ худ[...]
мэрилэгшэд багсаамжал[...]
Толстой таряашантай бэш[...]
абалсадаг, айлшаар ерэхые[...]
уридаг байһан юм ха. Нэгэ[...]
Бондарев холын аян зам[...]
мордобошье, Кузнецкдэ бари[...]
дашаһан байгаа. Эдэнэй аба[...]
саһан бэшэгүүдэй заримани[...]
үлэнхэй. Эдэнь ехэл халуун д[...]
лаан байна. Лев Николаевич[...]
олон бэшэгүүд иимэ үгэнүүдэ[...]
дүүрэнэ: «Шамдаа дурат[...]
ахашни Лев Толстой».*

ЗАМБУУЛИНДАХИ ЭЛЕКТРОСТАНЦИ

*НАРАНАЙ элшээр хүдэл[...]
8 миллион киловатт хүсэт[...]
мантан томо электростанц[...]
замбуулин дайдада бари[...]
проектые «Артур литт» г[...]
американ фирмэ зохёожо бай[...]
хай Наранай элшэ суглуул[...]
дүн хамта 45 дүрбэлжэн кило[...]
метр талмайтай тэрэнэй хо[...]
панель 11 мянган тонно ш[...]
нүүртэй, Газарые тойрон об[...]
шадаг хэмэл одон дээрэ бэхи[...]
жүүлэн тодхогдохо байна гэж[...]
«Скай энд телескоп» журн[...]
бэшэнэ. 1 километр диаметрт[...]
антеннын туһаламжаар ста[...]
ци дээрэһээ электрын элшэ х[...]
сэн Газар руу дамжуулагд[...]
хаар хараалагдана. Диаметр[...]
рээ 7 дахин ехэ ондоо антен[...]
Газар дээрэ элшэ хүс[...]
татажа абаха юм. М[...]
най зуун жэлэй һүүл ба[...]
та иимэ электростанци бай[...]
гуулха аргатай болохо эз[...]
багсаамжална.*

(ТАСС).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефону[...]

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 3[...]
Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная—2-54-[...] зам. редактора — 2-68-[...] зам. редактора — 2-62-[...] отв. секретаря — 2-50-[...] секретариат — 2-66-76, [...]делы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяй[...]ва — 2-64-36, 2-63-86, [...]паганды и агитации—2-56-[...] промышленности и стро[...]тельства — 2-61-35, сов[...]ского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная при[...]ёмная — 2-56-62, машин[...] бюро — 2-57-63, корректор[...]ская — 2-35-95, фотолабо[...]тория — 2-33-61.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н-00627. Заказ № 00[...]